

A Z
ÉRMELLÉRI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1939 SZEPTEMBER 19-ÉN

**SZÉKELYHIDON TARTOTT ÉVI
RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK**

JEGYZŐKÖNYVE

A Z É R M E L L É K I
R E F. E G Y H Á Z M E G Y E
H I V A T A L O S K I A D V Á N Y A

1940

KOHN SÁMUEL KÖNYVNYOMDA
SZÉKELYHID

A Z
ÉRMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1939 SZEPTEMBER 19-ÉN

**SZÉKELYHIDON TARTOTT ÉVI
RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK**

JEGYZŐKÖNYVE

A Z É R M E L L É K I
R E F . E G Y H Á Z M E G Y E
H I V A T A L O S K I A D V Á N Y A

1940

KOHN SÁMUEL KÖNYVNYOMDA
SZÉKELYHID

Az
Érmelléki Református Egyházmegye

1939 szept. 19-én Székelyhidon tartott

Rendes közgyűlésén

Jelen voltak :

a)

Szabó Zoltán esperes

és

Pappszáz Lajos gondnok

elnöklete alatt :

b)

tanácsbírák :

lelkészek :

Bakos József

Boruzs Lajos

Hegedüs Albert

Kalmár István

Dr. Gulácsy Sándor e. m-i ügyész

világiak :

Csiha Sándor

Farkas Lóránd

Dr. Kotzó Jenő

Kozma Lajos

c)

Jegyzői karból :

lelkészek :

Boruzs Lajos főj. Horváth Péter f. j.

Egei István al. j. Gönczi Sándor al. j.

világiak :

d)

tanítói képviselők :

Tóth Zsigmond, Jakab Lajos, Kósa Károly

e)

Az egyházak képviselői.

- Albis : Saja Sándor lelkész.
Apátkeresztur : Kádár Miklós lelkész.
Asszonyvásár : Bakos József lelkész tb.
Bályok : Kalmár István lelkész tb.
5 Berettyószéplak : Donáth László lelkész.
Bihardiószeg : Magyar Vincze s. lelkész.
Biharfélegyháza : Egei István lelkész al. j.
Biharvajda :
Csokaly : Benedek Géza lelkész.
10 Érábrány : Debreczeni László Lelkész.
Éradony : Laczák Dezső lelkész.
Érbogyoszló :
Érkesezü : Orosz Lajos lelkész Balaskó Vilmos s lelkész.
Érköbölkut : Varga Béla lelkész.
15. Érmihályfalva : Sass Kálmán lelkész, Sillye Péter gdk.
Érolaszi : Dajka István lelkész.
Ersemlyén : Szatmári Károly lelkész.
Értarcsa :
Gálospetri : Kádár Miklós lelkész.
20. Hegyközszentimre : Ludman Lajos lelkész.
Hegyközszentmiklós : Sillye Gábor lelkész,
Kiskereki : Boruzs Lajos lelkész tb.
Kóly-Nagykágya : Dibáczy József lelkész.
Magyarkécz : Kulcsár Dezső lelkész.
25. Margitta : Szendrei Dénes lelkész Kántor Péter tanító.
Micske : Kovács József lelkész
Monospetri : Barcsa Sándor lelkész.
Ottomány : Cs. Nagy Dániel lelkész, Magyar Imre g.
Piskolt :
30 Poklostelek : Medgyessy Lajos lelkész.
Szalacs : Hegedüs Albert lelkész tb.
Székelyhid : Szabó Zoltán esperes lelkész, Csomafáy
Sándor főgondnok.
Szentjóbb Sallay Lajos lelkész Váradi Miklós főgondnok
Tóti : Mihályi Zoltán lelkész.
Vedresábrány : Barcsa Sándor lelkész.
Távolmaradását igazolta : Bonizs Elemér v. tb.
Jakab József tb. Molnár József, Fias Kálmán, Pálur István
és Virág Lajos lelkészek.

1.) **szám.** Alkotó tagok számba vétele, igazolások megalakulás.

Lelkészi aljegyző számba veszi a megjelent alkotó tagokat, bejelenti az igazolásokat, minek megtörténte után esperes a közgyűlés megalakulását 47 taggal kimondja és határozatképesnek jelenti ki. A gyűlés a 63-ik dicséret eléneklésével kezdetét vette.

2.) **szám.** ESPERES IMÁJA.

Az ének elhangzása után esperes alázattal és áhítattal teli imája emelte Istenhez a lelkeket.

3. **szám.** Gondnoki megnyitó..

Gondnok ur Őméltósága a nehéz időkre való tekintettel kéri az őrállókat még fokozottabb és erőteljesebb munkálkodásra, amelyre kéri a szerető mennyei édes Atya áldó és megsegítő kegyelmét.

Abban a hitben, hogy ez így lesz, a közgyűlést megnyitja.

4.) **szám.** Esperes 1938 évi jelentése az egyházmegye valláserkölcsei s anyagi állapotáról.

I.

A gyülekezet belélete.

1. Az Isten igéjét minden vasárnap és ünnepnap d. e. és d. u. minden egyházban hirdették.

2 Minden hétköznap reggel istentisztelet volt 16 helyen. Balc, Buduslău, Cadea, Cherechiu, Cheşereu, Cheş, Ciocaia, Christur, Cubulcut, Galospetreu, Mişca, Olosig, Otomani, Pocluşa de Barcău, Sântimreu, és Vaida bűnbánati heteken és téli hónapokban tartott istentiszteletet. Hétköznapokon d. u. az összes egyházak bűnbánati heteken s a legtöbb helyen hetenként egyszer tartanak istentiszteletet.

3 Templomlátogatók száma : A) nagy ünnepeken : 12.350 B) vasárnapokon : d. e 7 705 C) vasárnapokon d. u. 3475 D) hétköznapokon 641.

4. A Heidelbergi Kátét minden vasárnap magyarázták 17 helyen, fölváltva káté és bibliamagyarázatot tartott : Abram, Cheşereu, Cubulcut, Pişcolt, Pocluşa de Barcău, Târguşor, összesen 7 helyen, míg tiz helyen állandóan bibliamagyarázatot tartottak

5. Bibliamagyarázatot tartott : Abram, Albiş, Balc, Cadea, Marghita. Mişca, Sântimreu, Tăuteu, Vaida.

6. Bibliaolvasás minden hétköznap i istentiszteleten van.

7. Bibliamagyarázatot adventben, nagyböjtben és téli időben tartanak.

8. Urvacsorát minden egyházban mind a hat alkalommal osztottak. Szórványokban Silindru, és Petreu kivételével nem osztottak mind a hat alkalommal.

9. Urvacsorával élők száma az anyaegyházközségekben : böjtkor : fi 1289, nő 1746, együtt : 3035, husvétkor fi : 2519, nő 3014, együtt : 5533, pünkösztkor fi : 2250 nő 2826, együtt : 5051, ujkenyérkor fi : 1430. nő 2262, együtt 3692, ujborkor fi : 2198, nő : 1791, együtt : 3989, karácsonykor fi : 2993, nő : 2293, együtt : 5286 Betegek fi : 43, nő : 68, együtt : 111. Összesen : fi : 12 722, nő : 14 000, együtt : 26.700. Urvacsorával élők száma a szórványokban : böjtkor fi : 19, nő : 27, együtt: 46, husvétkor fi : 39, nő : 53, együtt : 92, pünkösztkor fi : 36, nő : 56

együtt 92, ujkenyérkor fi : 28, nő : 31, együtt : 59, ujborkor fi : 19, nő : 31, együtt : 50, karácsonykor fi : 33 nő : 48, együtt : 81, betegek : nő : 3, együtt : 423. Ur-vacsorával élők száma az anyaegyházakban és szórványokban : fi : 12.896, nő : 14249, összesen : 27.145.

10. A betegeknek az Uriszentvacsorát rendszerint nagy ünnepeken, de kívánságra bármikor kiszolgáltatják.

11. Gyermekestiztelet 14 egyházban volt összesen 88 esetben.

12. A gyermekek vasárnapokon és hétköznapokon résztvesznek a tanítók és lelkészek vezetésével az istentiszteleteken.

13. Háziistentizteletet nem tartottak egy egyházban sem.

14. A lelkészek 1021 családot látogattak meg részint a presbiterek, részint ezek részvétele nélkül. Minden családot meglátogatott az Albiși és Tăuteui lelkész.

15. Vasárnapi iskola 29 helyen van s a legtöbb helyen már újból megkezdték a működést.

16. K. I. E. 20 helyen van, ezeknek a működése szintén utnak indult a hosszas szünetelés után.

17. Férfiszövetség 11 egyházban van és működik.

18. Nőszövetség van összesen : 26 egyházban, nincsen Abramutiban, Adoniban, Albișon, Buduslăuon, Christuron, Sântimreun Sânicolaul de Munteaon és Vaidan.

19. Énekkar van : 15 egyházban, férfi-nő és gyermekkarban. Az énekkarok némely helyen résztvesznek az istentiszteleteken.

20. A szegényekről 20 egyház gondoskodott, 23874 Leivel segítette. A szegény gondozást a nőszövetségek és presbitériumok eszközölték. Több egyházban nem volt segély igénybevevő szegény.

21. Az idegenbe távozó cselédleányokat bejelentik annál a lelkészi hivatalnál, amelynek gyülekezetében alkalmazást nyernek.

22. A ref. vallásu iparos tanulók vallás oktatásban részesülnek.

23. Ref. népkönyvtár van 6 egyházban.

24. Iratterjesztés minden egyházban van, ezt a lelkészek kezelik. Eladtak teljes bibliát 38, kis bibliát 331. árvaházi naptárt 1957, vallásos iratot 2196, vallásos néplap jár 1741 példányban.

25. Vallásos összejövetelet 19 helyen tartottak 157 alkalommal. Nem tartott összejövetelet : 15 egyház és pedig: Abram, Adoni, Buduslău, Cadea, Christur, Cubulcut, Petreu, Olosig, Otomani, Roşiori, Sânnicolaul de Munte, Sântimreu, Simion, Tarcea és Târguşoron.

26. Gyülekezeti jótékonyosság volt 28 egyházban, összesen 52.753 Leit adományozott külső célokra.

27. A gyülekezetek önkéntes adományának összege : 301.254 Lei. Nagyobb jótévk : Fodor Sándor Cadeai hívőnk 30.000 leit adott, Orosz Lajos és neje 6000. Suta János Ciocaii lakos 60.000 lei értékű földet, P. Nagy Józsefné Diosigi lakos 5000 lei értékű terítőt, Bordás László Marghitai lakos 1800 (ezernyolcszáz) lei értékű gerendát adományozott. Simionban templomjavításra Csiha Sándor 8000 Leit, Farkas Lórándné 6000 Leit adományoztak. (Csak az 1000 leinél nagyobb összegek.)

28. Uralkodó bűnök : lopás, iszákosság, paráznaság káromkodás.

29. Vadházasságban él 151 pár, a lelkészek minden lehető elkövetnek a baj orvoslása tekintetében, (ingyenes esketés.)

30. Hitelveinkkel ellenkező szokások temető kivilágítása, babona, Urnapjának megtartása. Fölvilágosító oktatással küzdenek lelkészeink ezek ellen.

31. Több helyről jelentették, hogy a községi segély nem folyósítása által sérelem érte az egyházat. Buduslăuon elvettek 6 hold földet, a birtokosság nem ismeri el a legelő jogot, Cherechiuban az állami iskola igazgatója a beiratáskor nem írta alá a deklarációkat Marghita erőszakos térítések miatt panaszt emelt. Az esp. Hivatalnak jelentették.

32. A községek területén baptisták, millénisták, szombatosok és bibliatanulók vannak : számuk : 915.

33. Egyházközségi bíróság van a gyülekezetekben és ahol szükséges ott gyakorolja a fegyelmezést.

34. Községek öszlakóinak száma : 73.693.

II. A gyülekezet külélete.

35. Presbiterek száma : 507, egyházi választók száma 6665, egyházi adózók száma 12.576: egyháztagok száma : 38.788.

36. Presbitériumok minden negyedévben tartanak gyűlést s törvényszerű jegyzőkönyvet vezetnek.

37. Egyházközségi közgyűlés 3 helyen van választáskor, egy helyen ha nagyobb építkezéshez kezdenek.

38. Vagyonleltára minden egyháznak van s az évi változást eszközölték.

39. Ingatlanok az agrárföldek kivételével az egyházak nevéen állanak.

40. Az agrárreform elvett az egyházaktól 58 hold földet, melyért a kisajátítási árat nem kapták meg, két helyen földet kapott érték.

41. Az agrárreform az egyházaknak 501 hold földet adott, amit nem mindenütt használnak zavartalanul.

42. Költségvetése minden egyháznak van.

43. A kivetett egyházi adó összege : 2.219.198 lei, és 1285.84 Hl. termény, A kivetés fedezi a szükségletet.

44. A mult évi számadások jóváhagyás alatt állanak. Az egyházak értékei megvannak.

45. Bevétel összesen volt : 4,951.602 lei, kiadás : 4,891.182 lei. maradvány : 60.420 lei.

46. Tőkepénz állaga 1938 dec. 31-én ; 1,328.898 lei.

47. Magtár pénzürtéke; 1938 dec. 31-én : 210.335 lei.

48. A tőkéket kötvényekben, takarékokban kezelik.

49. Az egyházközségek adóssága ; 1,236 630 lei.

50. Az egyházi épületek közül néhány helyen javításra van szükség.

51. Uj építkezésekre összesen 222.737 leit fordítottak.

52. Épületek javítására összesen 425.693 leit fordítottak

53. Az egyházi épületek tüzkár ellen 16,110.130 leig vannak biztosítva, a biztosítási díj összege 18.041 lei.

54. A belhivatalnokok hátráléka : 186.480 lei és 600 Hl. termény.

55. Az egyházközségek e. ker. és e. m-i járulékaik csak részben vannak kifizetve.

56. Az egyházközségek közül pere van : Abramuşinak Otomaninak, Pişcoltnak, és Sântimreunak.

57. Temetője minden egyháznak van s részben a hívek, részben temetőőrök gondozzák.

58. Segélyt különböző helyekről 6 egyház kapott 131.847 lei összegben.

III. A gyülekezetek iskola ügyei.

59. Cristur, Poclusa de Barcău, Abram, Abramuş, és Sântimreu, kivételével minden egyházközségnek van iskolája.

60. Az iskolák alapítási ideje különböző, van régi és új keletű.

61. Az elemi iskolákért az egyházak 1.929.329 lei terhet viselnek.

62. Tanulók száma a ref. iskolákban : 2601.

63. Ref. tanulók száma a nem ref. iskolákban 2078.

64. A tanítás eredménye 13 iskolánál kitűnő 10-nél jeles, 4-nél jó, a többinél kielégítő. Állami iskolákban lelkesek tanítják a vallástant.

65. Az iskolák felszerelése Adoni, Cadea, Cheşereu Tarcea, és Vaida, kivételével törvényszerű.

66. A tanítók összesen 473 tanuló családját látogatták meg.

67. Iskolalátogatás egyházi részről kétszer; míg az állam részéről 37 látogatás volt.

IV. Anyakönyvi adatok az anyaegyházközségekben.

68. Megkereszteltek : törvényes fi : 373, nő : 417 összesen : 790. törvénytelen fi : 28, nő : 22, összesen : 50, együtt fi és nő 840. szülöttek számát a hiányos jelentés miatt nem lehetett megállapítani az állami anyakönyvi hivatal szerint.

69. Eltemettek : fi : 214, nő : 200, összesen : 414, szertartást mind igénybevétték. Meghalt az állami anyakönyv szerint : fi ; 214, nő : 200, összesen : 414.

70. Házasságát egyházilag megkötötte tiszta pár : 226 vegyes pár, 67, összesen 333. Állami anyakönyv szerint házasságot kötött tiszta pár : 226, vegyes pár 67, összesen 333 pár.

71. Konfirmált fi : 370, nő : 354 összesen 724.

72. Áttért fi : 3, nő : 9, összesen 12.

73. Kitért fi : 24, nő : 40, összesen 64.

74. Elköltözött fi : 48, nő : 36, összesen 84

75. Beköltözött fi : 3, nő : 12, összesen 15.

76. 1938. dec. 31-én a lélekszám : fi : 17 796, nő : 20.992, összesen : 38.788.

V. Anyakönyvi adatok a leányegyházakban és szórványokban

77. Megkereszteltek törvényes fi : 14, nő : 10, összesen : 24, törvénytelen fi : 1 összesen 25. Szülöttek száma az állami anyakönyv szerint : fi : 15, nő : 10, összesen 25.

78. Meghalt és eltemetett : fi : 5, nő : 5, összesen : 10. Halottak száma az állami anyakönyv szerint fi : 5, nő : 5, összesen 10.

79. Házasságot kötött tiszta pár 7, vegyes pár 3, összesen 10. Állami anyakönyv szerint házasságot kötött tiszta pár 7, vegyes pár 3, össz. 10.

80. Konfirmált : fi : 13, nő : 28, összesen 41.

81. Áttért nő 1.

82. Kitért fi ; 4.

83. Lélekszám 1938 dec. 31-én : fi : 449, nő : 471 összesen : 920.

Közgyűlésünk esperes jelentését tudomásul veszi.

a.) Egyházaink nagyobb jótévőinek hálás köszönetét kifejezve jegyzőkönyvi kivonaton értesíti.

b.) Felkéretnek a lelkész urak hogy ahol lehet szép szóval, ahol nem — ott a törvény idevonatkozó rendelkezéseivel is igyekezzenek megszerezni az egyházainkat megillető községi segílyt.

Azon felelős egyénekkal szemben pedig akik állásukat hatalmi kilengésekre használják fel, a törvény keretein belül szerezzenek elégtételt.

c.) Egyházak elköteleztetnek hogy pontosan fizessék a belhivatalnokokat valamint az e. k-i és e. m-i járulékokat s ha ezeknek eleget nem tesznek, esperes az e. m-i ügyész a hátralékokat a legnagyobb szigorral hajtassa be.

d.) Lelkészek felkéretnek hogy egyházi intézményeinket ért bármilyen sérelmekért, a törvényes lépéseket megtenni el ne mulasszák.

5. szám. **Olvastatott a köv. helyzet jelentés :**

1. Târgușor az Eriului dombok egyik szurdukában épült régi telepítésű község, amelynek 1030 lakosából 757 református. Az egyház külsőleg és belsőleg jól vezetett egyház képét mutatja. Iskoláinkban mindkét tanerő kitűnő eredménnyel tanít. Az egyházi épületek, a templom külsejétől és az orgona hiányzó sípjaitól eltekintve rendben vannak. Érthetetlen, hogy az egyház éppen a tanítók fizetésében majd 18000 leuval hátralékban van, holott hiveink itt a környék módosabb népéhez tartoznak. Ugyancsak érthetetlen a majdnem 8000 leut kitevő kerületi tartozás. A sok adó hátralék magyarázza ugyan ezt a körülményt, s mivel a presbitérium perrel is igyekszik a hátralékot behajtani, az előljárók rovására nem is írható e tekintetben hanyagság. A hiba népünknek belátástalanságában van, mert még mindig nem ébredt tudatára annak, hogy az egyháznak tett anyagi szolgáltatás egyedül biztos alapja a saját egyéni, faji és egyházi életének. Ez ellen az általános betegség ellen két eszközünk van : az egyik a jóindulatu felvilágosítás és nevelés különösen a fiatalabb generációnál, másik az igazságosan kivetett egyháziadók könyörtelen behajtása azoktól, akik azt nem törődömségből vagy egyházuk iránti ellenséges indulatból nem akarják fizetni. Ebben a tekintetben tehát még Târgușoron is sok a tennivaló. Baj, hogy az iskolának ma sincs nyilvánossági joga, noha ősrégi. E tekintetben mindent el kell követni az egyház vezetőinek, hogy a nyilvánossági jog ne hiányozzék ; felhasználva a most talán kedvezőbb légkört. A közoktatásügyi minisztériumnál. Ugyancsak erélyesen kell küzdeni a szektáriusok ellen, kiknek száma ezen kis egyházban 42. Legsomorubb jelenség azonban a születéseknek csekély száma 1000 lakosra vonatkoztatva. Târgușoron a reformátusoknál csupán 16 születés esik, vagyis a születési arányszám mélyen alatta jár az országos arányszámnak, s ha a bajon nem sikerül segítenünk, ez a nyavalya-az egyke-előbb utóbb egyházunk elsorvadását eredményezi. Ilyen egyházban is megállapítható, hogy az anyagi jólét nem előfeltétele a születések kedvező arányszámának, hanem annál inkább népünk

erkölcsi felfogásának megváltoztatása; hogy ne a vagyonban, hanem a testileg-lelkileg egészséges és számos utódban keresse a boldogságot és találja meg az élet célját.

2. A Sânnicolaul de Muntei egyházunk hiveinek száma 1019. A község az Eriului dombok között terül el, terjedelmes erdőségek mellett. Kedvező gazdasági helyzetben él Nagyban és egészben rendben megy úgy az egyház igazgatása, mint iskolánkban a tanítás. Itt a lelkész fizetésénél mutatkozik majd 50.000 leu hátrány, s a kerületi járulékból kb. 2500 leu, ismét az egyháziadó hátrányok miatt, melyeknek megfizetését pedig a presbitérium szorgalmazza. Az egyháznak jól jövedelmező takaréka magtára van. A megfélemlített anyagi jólét mellett a születések arányszáma itt is elég kedvezőtlen, mert 1000 lélekre 17 születés esett az elmúlt évben. Az egyházi vezetők különösen a fiatal pároknál kezdenének meg az erkölcsi felfogás fentvázolt megváltoztatását.

3. Sâniob ősi községében a Beretyó mellett 320 hívünk alkotja egyházunkat. Ez a gyülekezetünk nyelv és valláshatár s egyszersmind fontos szórvány központ. Maga az anyaegyház áldozatos s jól van igazgatva, amiben a lelkész mellett buzgó főgondnokunknak van nagy része. Ez a kis gyülekezet iskolát is tart fent, ahol azonban eredményesebb is lehetne a tanítás tekintve a növendékek kis számát. Küldöttségünk megjegyzés tárgyává tette a tűzbiztosítási díj túl magas voltát s ezen felül szórványok gondozásának meg nem felelő voltát. Természetes, hogy a szükséges anyagi eszközöket ez a kis egyház egyedül nem viselheti. Egyházmegyénk nagyobb egyházainak s az itt működő nőszövetségnek kell tehát segítségül jönni, hogy a szórványokban élő hiveink és fajtestvéreink lelki gondozás híján el ne kallódjanak. E tekintetben az egyházmegyének halaszthatatlanul és gyökeresen kell intézkednie. Sâniobon a születési arányszám viszonylag kedvező, mert 1000 lélekre 26 születés esik. Nyomatékosan figyelemre méltó jelenség, hogy a szórványokban 4 kitértet jegyez fel az elmúlt évben a lelkész. Küldöttségünk kötelezte a presbitériumot a nagymérvű adó hátrány behajtására is.

4. Săcueni nagyközség és járási székhely 7000 lakosából 2900 református, tehát egyházmegyénk nagy gyülekezeteihez tartozik. Az egyházi intézmények, különösen az iskola és a nőszövetség-virágzók. Az anyagi és szellemi vezetés jó. A lelkeszi fizetésből van ugyan hátralék de nem számottevő összeg. Az egyháziadó hátrányokból az utóbbi években tetemes összeg folyt be, s ezért a kivett egyháziadó nagy mérvéhez képest az adó hátralék nem túl nagy. A születések arányszáma az elmúlt évhez képest lényegesen emelkedett, mert az elmúlt év előtti évben szomorúan kis születési arányszámra 1000 lélekre 13 születés most 19 arányszám következett. Aggasztóan kicsi a házasságok száma is s viszont a kitértek száma 9.

5. Olosig községben 621 hívőnk alkot virágzó gyülekezetet. Az egyház külső és belső élete, intézményei jól vannak vezetve. A takarékos magtár és az egyháznak kihelyezett tőkei s a rendszeresen befolyó egyháziadók szilárd alapot adnak az egyház gazdasági életének. Sajnos a születési arányszám lecsökken annyira hogy 1000 lélekre csak 9 születés esik. Megint egy hely, ahol viszonylag kedvező a gazdasági helyzet és mégis szaporatlanság van.

6. Az Albiși nagymultu egyházunk szintén az érmelléki dombok között fekszik s 1036 hive van. Ez a gyülekezett áldozatkészségének az utóbbi időben sok tanujelét adta. Nem csak az iskolára áldozott sokat, hanem a templomra is s különösen értékes orgonát építtetett. Ennek dacára még mindig sok a tennivaló, hogy ez a minden ízében református és magyar községben egyházunk minden rendelkezésre álló ereje kibontakozzék és segítségére legyen ne csak önmagának, hanem a többi segítségre szoruló egyházunknak is. Az egyház tőkéinek kezelése és számba vétele több gondosságot igényel s a megjegyzésekben irt javítások mielőbb végrehajtandók. Albișon a születések arányszáma 18.

7. Buduslău 1022 református lakossal szintén kedvező anyagi viszonyok között él viszonylagosan. Jól vezetett egyház, intézményei megfelelően működnek s csak az újabb időben lehet észlelni, hogy a vezetők és a hivek

között nem olyan erős és áldást hozó az összetartozás érzése mint volt régebben. Ezen nem kívánatos diszharmóniát eredményezi, hogy az egyház jogait az agrár hatóságokkal és a közbirtokossággal szemben nem tudja sikeresen védeni. Ennek tulajdonítható az is, vagy emiatt van, hogy az egyház a lelkész és tanító fizetésével hátrányban van. A születések arányszáma 22.

8. Cherechiu egyházunkat az Ér partján 891 hívünk alkotja. Ez a kis egyház sok sebből vérzett. Előző lelkipásztora nagy fizetési hátrálékért perelte és végrehajtotta. Két tanerős iskolája elsorvadt. A hívek buzgósága egyházuk iránt meglankadt. Az egyházi épületek elhanyagoltak voltak. Habár az iskolát most sem sikerült a régi virágzó állapot felé vezetni, örvendetes jelenség a hívek fokozódó buzgalma egyházuk iránt; a hasonlíthatatlanul nagyobb teherviselő készség, melyel a templomot is megrenoválták s az egyház nehéz anyagi helyzetét rendbehozták. A mostani helyes és körültekintő vezetés reményt nyújt arra, hogy kedvező előfeltételek között itteni felekezeti iskolánk is meg indul a virágzásnak ösvényén. A Cherechiui egyház népmozgalma viszonylag kedvező. 1000 lélekre 25 születés és több mint 10 házasság esik.

9. Cubulcut a többi Eriului községektől elütően hegyvidéki jelegű település, 1348 hívőből álló gyülekezetünk. Régtől fogva jól vezetett egyház megfelelő iskolával, mely azonban most már csak két tanerős, holott a tankötelesek nagy száma megkívánja, hogy a régi harmadik tanerő is visszaállíttassék. A születési arányszám 22 a házassági arányszám is igen jó. A harmadik iskolát nem csak az teszi szükségessé, hogy 72 református gyermek jár állami iskolába hanem megkönnyíti az is, hogy a szükséges iskola hely és tanító lakás meg van.

Săcueni, 1939 Augusztus 25.

Dr. Gulácsy Sándor

E. m. ügyész.

Marghitai kör.

Marghita.

Presbitérium az alapokra vonatkozó, előző évi vizitáció által adott utasításnak annyiban eleget tett, hogy 94/1938. sz. határozatában kimondotta a tartozásnak évi 5000 Leis tőketörlesztéssel és 1 %-s kamattal leendő visszafizetését, de a kötvények kiállítását e határozat e. m-i jóváhagyása utánra halasztotta. Mivel e kettő nem függ össze újból utasításba adatik a kötvények haladéktalan kiállítása. Utasítatik továbbá presbitérium, hogy a tantermek füstölő kályháit iskolai év kezdetére hozassa rendbe. Különben az egyház eltekintve a jelen nehéz idők kellemetlenségeitől, békés tevékeny életet él.

Galoşpetreu.

A Gondnok f. é május 29-én lemondott s azóta megtagad minden hivatalos kötelességteljesítést, noha a presbitérium nem fogadta el lemondását. Meghívatott a can. viz.-ra is, külön küldöncöt menesztett érte alulírott tbiró is, de nem jelent meg. A számadás és költségvetés még nincs összeállítva és letárgyalva. Gondnok utasítatik, hogy lemondásától függetlenül az 1938-39. évi számadást nyujtsa be presbitériumnak letárgyalás végett. Utasítatik presbitérium, hogy a f. é. költségvetést állítsa össze. A presbiteri jkvek hitelesítőik aláírásával látandók el. Vagyonleltárra a változások átvezetendők, takarékbetétek kamatoztatása biztosítandó a bank által. Sajnálatos ellentét robbant ki, lelkes és gondnok valamint a presbitérium egy része között. Ez bénítja az egyházi életet. Új tanítói lak tető alatt van, csak a vakolás, ajtók, ablakok hiányoznak. Ha az egyetértés helyre áll, gyümölcsöző élet lesz itt.

Cristur.

Presbitérium utasítatik, hogy az iskolabérletének feltételeit pontosan megszerkesztett szerződésben állapítsa meg és a bérlő politikai község előljárási irassa alá. Ez a kis egyház néh. lelkesétől irányított, jó gazdálkodás mellett jó viszonyok között él külsőleg, a hitélet pedig új lelkes buzgólkodása folytán élénkül.

Cheț.

Presb. jkv szabályszerűen egyh. jegyző által vezetendő és a hitelesítők által aláírandók. Utasítatik presbitérium, hogy a költségvetési hiányt küszöbölje ki és költségvetését hozza egyensúlyba. Az egyház élete nem mutatja azt az egészséges, vérbő tevékeny formát, amit elvárhatnánk tőle. A szűkmarkuság nagy akadálya az építő munkának.

Balc.

Gondos vezetés alatt rendezett viszonyok között él az egyház. Sajnálatos, hogy kitűnőiskolájának nincs nyilv. joga de ez nem az egyházon mulott.

Abram.

Egyház vezetősége utasítatik, hogy 1. a kötvényeket, váltókat ujítsa meg, 2. az alapjaiból kölcsönvett összegről állítson ki szabályszerű kötelezvényt, 3. a presb. jkveket pontosan irassa alá a hitelesítőkkal. Az új templom falai várják a betetőzést vakolást. Isten segítségével s a hívek megerőltető áldozatosságával erre is sor kerül. A vallástanítás körül sok nehézséget jelent, hogy nem taníthat a lelkész az iskolában, hanem a saját irodájában, de a lelkész nagy buzgósága győzedelmeskedik minden nehézségen.

Abramuți.

Bizottság utasítja lelkészt, hogy az egyház alapjaiból kölcsön vett összegről szabályszerű kötelezvényt állítsanak ki, továbbá a magtári, kötvényeket a legnagyobb pontossággal és gondossággal kezeljék. Omladozó Iskola épületét lebontva egy szép nagy kulturtermet épített az egyház a lelkészi lakhoz csatolva. Ez még befejezését várja, de ügyes gazdálkodással saját erejéből meg tudja valósítani az egyház. E kis egyházban eleven élet pezseg.

Poclușa de Barcău,

Presbitérium utasítatik hogy : 1. Derítse fel és lehetőleg okmányokkal igazolja hova lett az eladott egyházi föld ára ? 2. a presb. jkvek a hitelesítők által aláírandók, 3. az óriási adóhátralék minden eszköz felhasználásával be hajtandó. Sok nehézséggel küzd e kis

egyház. Régi lelkészi lakása helyett új kellene, de mindennapi szükségleteit is alig tudja fedezni, pedig iskolát sem tart fenn. A lélek megerőtlenült itt, ezt kellene új életre kelteni.

Suplacul de Barcău.

Egyház vezetősége utasítatik, hogy 1. az egyházi vagyonleltárt dolgozza át és pedig úgy, hogy az alapítványok az alapok közé irassanak át, az alapok pedig a valóságnak megfelelő összeggel vétessenek fel. 2. a parochiális törzskönyv az elmaradt beírásokkal kiegészítendő. 3. a jkv hitelesítők aláírása pótlendő, ahol elmaradt. Az egyház rendezett viszonyok között él. Templomát szépen renováltatta, épületei jó karban vannak.

Tăuteu.

Presbitérium utasítatik, hogy 1. állítson megfelelő egyházi jegyzőt, illetőleg kötelezze tanítóját, hogy lássa el az egyh. jegyzői teendőket 2. állapítsa meg pontosan a magtár és alapok jelenlegi állapotát és ez vezettségbe a vagyonleltárba.

A takarékbetéti könyvekről, mivel azok elvesztek, lehetőleg másolatot kell kérni, az eredeti érvényének megsemmítése mellett. Az egyház új lelkészének érvelés és gondos vezetése mellett nagy léptekkel halad a rendeződés felé, sőt repedező falu szűk temploma helyett újat óhajt építeni, amihez már az idén meg is tette volna a kezdő lépéseket, ha a katonai megszállás és a zavaros állapotok bizonytalanná nem tették volna a helyzetet.

Mișca.

Az egyház óriási adóssággal és sok hátrálékkal küzd, de a hivekben meg van a jó akarat s a fizetőképesség fizetnek. Az iskolás gyermekeknél bizonyos szellemi tunyaság, lassu gondolkozás, sok beszédhiba tapasztalható, ami az alkohol hatásának tudható be. Tantestület figyelme felhivatott az ez ellenvaló küzdelemre. Az állami iskolában a vallástani tanításnak ugyszólván semmi eredménye nincsen, mert a lelkész hiába tartja meg az órákat, ha a növendékek többnyire hiányoznak. Az állami hatóságok pedig nem segítik elő a lelkész munkáját.

Petreu.

Az iskolát nehéz helyzetbe jutatta a hetek óta tartó katonai megszállás, hol a templomban, hol az udvaron folyt a tanítás. Annál dicséretreméltóbb az elért szép eredmény. Az egyház egyebekben rendezett viszonyok között él az erős katolikus nyomás ellenére is.

Diosigi kör.

Diosig.

Az eriului ref. e. m. egyik legnépesebb egyháza, amely két lelkésznek is elegendő feladatokat nyújtana. Az egyházi élet folyása az új lelkész beállításával nyugodtabb mederbe tért. A régi lelkész által felkavart hullámok kezdenek lecsendesedni: Az egyház épületei jó karban vannak, Temploma kiváló, díszes. Iskolái ha többé-kevésbé kívánni valót hagynak is fenn, tanítás tekintetében annál kifogástalanabbak. Az egyház anyagi ügyei is teljesen rendben vannak.

Roşiori.

Rendes vezetés alatt álló egyház, lelki és anyagi tekintetben egyaránt. Az egyházi adóhátrányok, amelyeknek behajtása elrendeltetett az egyházlátogatás által legnagyobb részt befolytak. Az egyházi épületek a lelkészlak kivételével, amely régi, elavult épület, jó karban vannak. Az egyház a polgári községtől nagy segélyben részesült, 62,680 L-t tehát az egyházi adó kétszeresét kapta. Anyagi nehézséggel nem küzd. Az iskolában a tanítás nagyon jó, a tantermek elsőrendűek, felszerelés tekintetében is.

Vaida.

1. Az egyház sok bajjal küzdő egyház, amelynek épületei a templom kivételével — amely jó karban van — nagy mértékben kifogás alá esnek, a lelkipásztornak nagy erélyre van szüksége s nagyon megértő, ügybuzgó presbitérekre, hogy a lelki és anyagi tekintetben nagyon elhanyagolt ügyeket kellő mederbe tudja terelni.

2. Miután az adófőkönyv sem lezárva, sem abba az adófizetések bevezetve nincsenek, lelkész elköteleztetett arra, hogy jun. 15-ig az adófőkönyvet készítse el,

zárja le s azt az e. m-i számvevőnek felülbírálás végett mutassa be, az egyház vagyona közé az Inzestrare kötvény felvétessék. A presbitérium elkötelezetik arra, hogy az egyház alapjaiból kölcsönvett 33 334 leinyi kölcsön felvételére engedélyt eszközöljön ki az e. m. közgyűléstől a visszafizetési részletek és kamat feltüntetésével. A kölcsönvett összegről szabályszerű kötelezvény állítandó ki. Az egyház magtáralapjából kihelyezett tőkékről szabályszerű kötelezvény állítandó ki, amelyről jun. 30-ig, lelkész jelentést tenni tartozik. A parohiális könyvek az adott utasítás szerint a törzskönyvbe bevezetendők s annak megtörténte is jelentendő jun. végéig.

Ciocaia.

A Ciocai-i, 800 lelket számláló gyülekezetben néh. Borbély Sándor lelkész lerakta fundamentumát, leginkább papiroson azoknak az intézkedéseknek, melyeknek követése, betartása mellett a Ciocai-i ref. egyházi élet a jó rend felé szép növekedést vehet. Sajnos a nem régen és teljesen elhibázottan épült lelkészlak máris renoválást igényel. Különösebb intézkedést igénylő ügy ez alkalommal nem fordult elő. Az egyház elnökségét utasítani kellett a presbiteri jkvek hitelesítésére.

Sântimreu.

A sântimreu-i ref. egyház épületei a lelkészlak kivételével, amely régi ódon épület elsőrendűek, a megrenovált templom pedig disze a környékbeli templomoknak. Sajnos az iskolai világos tantermekben tanítás nincsen, katonaság foglalta el. Az egyháznak nem csupán a hatóságilag bezárt iskola megnyitása okoz nehéz gondokat, de mozgásában teljesen megbénítja az a körülmény, hogy a tanítói fizetések ki nem szolgáltatása miatti perlekedésekből 240.000 L nyi adóssága van az egyháznak amellet tartozik az e. ker. járulékokkal is cc. 46.000 Leivel. Ha rövidesen nem igyekeznek az egyház lefizetni, súlyos veszedelem következik az egyházra, tehát lelkésznek és presbitériumnak bölcs előre való látásra van szüksége, ha a bekövetkezendő veszélyt el akarja háritani.

Cadea

A jövő szempontjából nem kis aggodalomra ad okot a cadeai ref. egyház. A 90 %-ban vagyontalan hivekből álló egyházban a kivetett egyházi adók nem folynak be s emiatt az egyház tartozásai felgyültek ugy a belhivatalnokokkal mint különösen a ker. és e megyével szemben nagy összegre szaporodtak. A kintlevőségek behajtására s az egyház tartozásainak kiegyenlítésére egyház elköteleztetett. A Kotzó Jenő féle alapról kötelezvény állítandó ki s a kölcsön felhasználása céljából, az e. m.-től engedély kérendő vagy 30 nap alatt visszafizetendő az alapnak.

Valea lui Mihai-i kör

Az egyházak vallás erkölcsi életéről nem volt módom személyesen meggyőződni ; a lelkészek és gondnokok bemondása alapján az minden egyházközségben kielégítő.

Annál nagyobb körültekintéssel vizsgáltam meg az iskolákat és az anyagi ügyek kezelését. Jóleső érzéssel láttam, hogy a tanítók és tanítónők az egész vonalon lelkiismeretesen végezték dolgaikat. Az iskolák felszerelését gondosan átnéztem, s ott ahol szükségét láttam, mint Adoniban, Cheşereuban, Pişcolton felhívtam figyelmét az iskola fentartóknak, hogy a hiányzó dolgokat szerezzék be s az állami törvény követelményeinek tegyenek eleget. Külön kiemelem Pişcoltot, a hol a nyilvánossági jog érdekében a Sziky féle iskolát mulhatatlanul ujonnan kell padlózni s a tisztaságra különös gond fordítandó. Ezzel kapcsolatosan nem hallgathatom el, hogy ez az egyházközség épületeinek rendbe hozására nagyon sokat költött és szép eredményt ért el. Az egyházi épületek általában véve elég jó állapotban vannak. mindazonáltal Cheşereuban Otomaniban, és Simionban, a lelkész lakásra, Tarcean pedig a melléképületekre nagyobb gond fordítandó.

Az egyházi adók megfizetésénél egyes egyházak szomorú képet tárnak fel. Adoniban 50 %, Tarcsean 65 %, Cheşereuban 55 %, Pişcolton körülbelül 33 % az egyházi adóhátralék. De sehol nem olyan szembeötlő, mint

Simionban. Itt névleg is ki kell emelnem, hogy Pásztor Lajos (nem a főgondnok) 35083, özv. Ádám Sándorné 5425 Kulcsár Sándor 3047, özv. Béres Sándorné 2805 Lei egyházi adóval tartoznak. Ennek a következménye, hogy magának a lelkésznek a fizetése 78000 Leiben kiegyenlítettlenül áll. Nézetem szerint a Simioni egyház presbitériuma szigorúan utasítandó ennek az állapotnak a megszüntetésére.

Az egyház alapjait és kezelési módját, amennyire lehetséges volt felülvizsgáltam. A lényegtelen hibák kiküszöbölésére utasításokat adtam.

Közgyűlésünk az egyházakról adott helyzetjelentésért az egyházi kiküldötteknek leghálásabb köszönetét fejezi ki. Az egyházlátogatók intézkedéseit jóváhagyja s minden egyházra nézve kötelezően elrendeli.

Vaida, Sântimreu, Cadea, Pocluşa de Barcău, Mişca, Tărguşor, Sânnicolaul de Munte, Adoni, Tarcea, Cheşereu, Pişcolt, Şimion presbyteriumai elköteleztetnek, hogy úgy az adóhátrány behajtása, mint kerületi s megyei és belhivatalnokai fizetésére azonnali intézkedéseiket tegyék meg és erről jelentést küldjenek az esperesi hivatalnak f. év december hó 31-ig.

Dr. Gulácsy Sándor indítványát elfogadva kimondja, hogy az egyke megállapítása végett, minden egyház 10 évre visszamenőleg mutassa ki, a szülöttek és kitérteket, lehetőleg feltüntetve ez utóbiaknál mi volt az indító ok.

Esperes időszaki jelentése
az 1938. év május 18-tól kezdődőleg,
Nagytiszteletű és Méltóságos Egyházmegyei Közgyűlés!

Szerettem volna, ha időszaki jelentésemet már régebben megtehettem volna és kevesebb idő alatt végzett munkámról számolhattam volna be. Sajnos az elnökségen kívül álló, elháríthatatlan akadályok a közgyűlés összehívásának útjában állottak. Mindenek előtt a lelkesi karban történt változásokról emlékezem meg.

Vaidán Virágh Lajos váradvelencei segédlelkészt választották meg. A törvényesen megejtett választás és fellebbezési határidő lejártá után a concessát kiadtam és 1938. nov. 6-án az új lelkészt hivatalába beiktattam. Hasonló körülmények között foglalta el állását. Cristuron Kádár Miklós ujszentesi h. lelkész, a gyülekezet meghívása után 1939. márc. 19-én Boruzs Lajos tanácsbíró Ur hivatalába beiktatott. Mindkét gyülekezet a már már szokásossá vált díjlevélcsonkításával kísérletezett úgy hogy a beszolgáló lelkészek türelmüket veszítve, a beszolgálói tiszttalóli felmentésüket kérték. Vaidán Ludmann Lajos Sântimreui, Varga Béla Cubulcuti lelkész Ur, Cristurion Dajka István, Saja Sándor Albiși lelkész Ur váltották fel egymást a beszolgálói tisztteljesítésében.

Történtek olyan változások is lelkesi karunkban, melyeknek fölemlítése szívünk legfájóbb hurjait hozzák rezgésbe. Elvesztett lelkész testvéreink az emlékezet a hit szárnyain ideszállanak ma közénk, ahol közöttünk félszázadon át munkálkodtak, küzdöttek. Megjelenik előttünk Végh József, az eriului egyházmegyének esperese s Valea lui Mihainak lelkésze s vele együtt Csuka Ferenc Cristuri lelkész. Együtt készültek föl az Alma Mater falai között a nagy utra, egyidőben öltöttek palástot és kezdették meg a nehéz, de gyönyörűségű munkát. A munka eszköze is egyidőben hullott ki kezükből és csaknem egyidőben takarítottak be hű munkásságuk után az Örökkévaló csűrűbe. Egyik vezető, másik szerény egyéniség, de mindkettő felbecsülhetetlen érték egyházmegyénkre nézve. Az egyházmegyében megteremtett rend,

sok alkotás, fáradhatatlan tevékenység hirdetik soha el nem muló érdemeit egyházmegyénk közszeretben álló esperesének, míg a másoknak becsületes, puritán nevéhez a Cristuri egyházban tett alkotásai fűződnek. Legyen emléküik áldott közöttünk. Mindkettő temetésén személyesen résztvettem, a gyászszertartásban is közreműködtem, egyházmegyénk részvétét kifejezésre juttattam, koporsójukra az e. m. nevében koszorút helyeztem, most e. m-i közgyűlésünk jkvének lapjain emléküik megörökítését kérem.

A segédlelkészek között is történt változás, Diosigon 1938. jun. havában Szentes György személyében, akit Püspök Urunk ez év februárjában Aradra helyezett át. Helyét Diosigon ápr. 1-én Magyar Vince most végzett slelkész foglalta el. Ifj. Donáth László Cristuri slelkészt Aradra, majd Aradról Suplacul de Barcăura nevezte ki a Püspök Ur.

Tanítóink között a következő változások mentek végbe: Mișcán Kulcsár Ilona helyettes. Sânnicul de Muntén Balogh Mária rendes, Săcueniban Boruzs Ilona helyettes, Koós Zoltán rendes, Sântimreuban Steinmetz Imre helyettes, Otomaniban Cs. Nagy Jolán rendes, Cherechiuban Maklári Sándor helyettes, Valea lui Mihaion Felker Lajos rendes, Galoșpetreuban Z. Demeter János rendes, Mișcán Bottyán Irén rendes, Tarceaban Bagits Lajos helyettes tanítónak-választattak meg.

Közigazgatási és fegyelmi ügyek nem hiányoztak az elmúlt időben, ezeknek elintézése végett ez év febr.-23 án az e. m-i időszaki bíróságot összehívtam. Polgáry Vilma, Cs. Nagy Dániel elleni, hivatalból megindított fegy. ügyben a bíróság ítéletet hozott, a Sarkadi Ilona és a Cherechiui egyház között felmerült, több rendbeli vitás ügy, valamint a Péter Béla, Polgáry Vilma és Szabó Lajos között felmerült ügy is békés elintézését nyert. Kovács Lajosné a Tăuteu ref. egyház elleni követelése ügyében békés egyességet hoztam létre Boruzs Lajos e. m-i számvevő és Dr. Gulácsy Sándor ügyvéd Urak szives közreműködésével.

Döntött a bíróság Vén Istvánnak az Adoni egyház elleni vitás ügyében is. A Sass Kálmán ellen hivatalból

megindított fegy. ügy fölmentéssel zárult, Horváth Viktor az első bíróság ítéletét megfellebbezte, kinek fellebbezését a ker. bírósághoz felterjesztettem. A bíróság előtt békés befejezést nyert a Szendrei Dénes és Horváth Péter között felmerült ügy is.

Az egyházlátogatást ez évben Kalmár István, Bakos József, Boruzs Lajos tanácsbíró és az illetékes lelkész-dékánok, Papszász Lajos e. m-i Gondnok Ur, és Dr. Gulácsy Sándor e. m-i ügyész Ur közreműködésével végeztem, akiknek ezuton mondok köszönetet segítségükért.

Az egyházmegye anyagi és erkölcsi állapotáról szóló két jelentésemet a beterjesztett látogatási jkvek alapján elkészítettem s a püsp. hivatalba felterjesztettem. A lelkész és tanító dékánokat a téli iskola látogatások megajtására fölhivtam. Az egyházlátogatások kapcsán fölkertem a tanácsbíró Urakat, hogy az egyház látogatási jkv elkészítése alkalmával a megjegyzések rovatába, tömör leírásba adjanak helyzetképet az egyházzól, megemlítve azt, ami egyházban dicséretreméltó, ami javítandó. Így most abban a helyzetben vagyok, hogy a beérkezett jelentésekből minden egyháznak hü képét mutathattam be a statisztikai adatok rendszeres összegezésén kívül.

A főjegyzői, e. m-i tanácsbírói állásra a szavazást elrendeltem, szavazatokat bekértem, szavazatbontó bizottságot összehivtam. A ker. tisztségekre és zsinati tagságra elrendelt szavazatokat is bekértem s illetékes helyre beküldtem. Elszámoltam a perselypénzekkel, felküldtem egyházaink lélekszámáról, az át-és kitértekről szóló kimutatást. A szórványok között 12 drb. zsoldárkönyvet kiosztottam, 1-t Balcnak, 2-t Suplacul de Barcăunak, 2-t Diosignak, 3-t Abramnak, 1-t Mişcanak, 1-t Sâniobnak, 1-t Tăuteunak.

Körleveleket küldöttem, iskolai telep létesítése tárgyában, a tanítóképzőbe való föl vétel, Végh József halála, nemzeti ünnepek megtartása, jövedelemváltozás bejelentése, számadások beküldése, e. m-i hátrálékok beszédése a bélyegtörvény, a Nemzeti Ujjászületés Frontjába való belépés, a belm. alakulatok működése, a 14%-os adó. az állami iskola új tantárgya, parohiális könyvtár, tanítói díjlevelek, tanítók helyettesítése, liturgiánk egysége,

állampolgársági bizonyítványok bekérése, illetve egyenérték adó megfellebbezése tárgyában.

Lelkészeink, slelkészeink törzskönyvi lapjában a változást bejegyeztem, a kongruát kihoztam s a levonásokat eszközölve kiosztottam. Lelkésztestvéreimnek a korpótlék elnyerése végett a szolgálati bizonyítványt román nyelven kiállítottam, a miniszteriumba fölterjesztettem.

A Boruzs-segélyben részesülő lelkészeknek a megfelelő segélyt, ugyszintén a Végh árváknak levont járulékot minden hónapban elküldöttem. Jelen közgyűlés tárgysorozatát elkészítettem, a gyűlés tartására hatósági engedélyt eszközöltem ki.

Az egyházaktól az alapokról és az alapítványokról, azok kezelési módjáról kimutatást kértem be. Ugy e kimutatásokból, mint az egyházak anyagi ügyeinek megvizsgálásból sajnálattal állapítottam meg azt, hogy több egyházunkba az alapok nincsenek kellő elővigyázattal és gondossággal kezelve. Egyik helyen a kihelyezett tőke nincs kellő képen fedezve, másik helyen a kötvények esnek alakiság szempontjából kifogás alá. Több helyen az egyház költötte el az alapokat, részint felsőbb egyházi hatósági engedéllyel, részint engedély nélkül. Kamatot egyáltalán utána nem fizetnek itt, amott lényegtelen az az összeg, amit e célra a költségvetésbe beállítanak. Az ilyen egyházakat az alapok tőkéjének elvesztése fenyegeti, de mindennél még sokkal súlyosabb veszedelem az egyház jövője szempontjából az, hogy az esetleges áldozni akarók látván az alapítványoknak rendetlen kezelését vagy épen elkalódását, visszahúzódnak az alapítványok tevésestől. Hogy a baj elhárítassék, tisztelettel kérem, hívja fel az e. m-i Közgyűlés a presbitériumokat arra, hogy minden év Január 31-ig az egyház kihelyezése t egyenkint bírálják felül, a megállapítást foglalják jkvbe s a hozott határozatot febr. végéig terjesszék be az esperesi hivatalba. Azok az egyházak, amelyeknek az alapok felhasználására felsőbb hatósági engedélyük nincs vagy fizessék vissza az alapok tőkéjét 1940. jan. 1-ig, vagy eszközöljenek ki felsőbb hatósági engedélyt. Már most mondja ki azonban az e. m-i Közgyűlés, hogy a kölcsön 10 évnél több időre nem vehető igénybe, vagyis ez alatt

az idő alatt kamataival egyetemben visszatérítendő. Tisztelettel kérem azt is, hogy azok az egyházak, amelyeknek kezelésében olyan alap volt, amelyek egyesek nevét viselték, de amelyek akár hadi kölcsön, akár konverzió vagy más ok miatt az utóbbi 20 év alatt elvesztek, köteleztessenek arra, hogy az elveszített alapokat állítsák vissza oly módon, hogy az eredeti tőke 5%-át állítsák be e célra költségvetésükbe 10 évig. A hagyományozó emlékének kegyeletteljes megőrzése mellett az a körülmény készítet erre az indítványra, hogy így látják az adományozni akarók azt, hogy az egyházi felsőbb hatóságnak gondja van a tett adományra s nem engedi azokat elpusztulni, tehát, egy alap tévése által nyugodtan örökíthetik meg nevüket. Kívánom azt is, hogy komolyan figyelmeztesse. Közgyűlésünk az egyházak vezetőségét arra, hogy úgy az a alapoknak mint más mindenféle anyagi ügyeknek a kezelése a gondnok kötelessége. A lelkészek tehát a legszigorubban tartsák távol magukat attól, hogy akár alapítványi vagyont kezeljenek, akár egyházi adót szedjenek föl. Lelkész a gondnok ellenőre tartozik lenni, nem pedig annak a helyettesítője. Nagyon sok baj, gyanúsítás nem történt volna meg a közelmúltban, ha lelkésztestvéreim szigoruan tartják magukat ahoz, amit az E. T. is világosan előírnak.

Mióta az állam u. n. agrárföldeket juttatott az egyházaknak s belhivatalnokoknak, megtörtént néhány helyen a kiosztott földeknek jogtalan elvétele is. E sérelmek ellen az egyházaknak peres eljárással védekezniök kellett. Felmerült tehát az a kérdés, hogy ki fizesse a felmerült eljárási költségét a per megnyerése esetén. Méltóztassék e kérdésben elvi jelentőségű határozatot hozni.

Végül kérem felhívni a tanügyi bizottság elnökét arra, hogy évenként tegyen jelentést a közgyűlésnek az őszi e. m-i közgyűlés alkalmával, az iskolák állapotáról.

Jelentésem tudomásul vételét és tett intézkedéseim jóváhagyását kérve, vagyok a Nagytiszteletű és Méltóságos Egyházmegyei Közgyűlésnek.

Săcueni, 1939 szeptember hó 19-én.

alázatos szolgája :

Szabó Zoltán

esperes,

Közgyűlés a felolvasott jelentést tudomásul veszi esperes intézkedéseit jóváhagyja s a következőket határozza el :

a) Fájdalommal emlékezünk meg egyházmegyénk felejthetetlen espereséről néhai Végh Józsefről.

Szivünk összeszorul ajkunk megremeg s a keserű sóhaj elszáll — nincsen többé. —

Akit az Isten jókedvében teremtett, — a bölcsét a vezért, a fáradhatatlan hű munkást, az utmutatót, a bátorítót, az igaz utra térítőt, a megértőt, a tanács adót, a Krisztus hű követőjét, az igaz barátot, a szerető édes apát a 22 éven át egyházmegyénk lángeszü vezetőjét, a 44 évig szolgáló aranyszáju prédikátort hiába keressük, könnyes szemekkel itt már nem láthatjuk.

Emlékét nemcsak Jegyzőkönyvünk fekete kerettel bevont lapján örökítjük meg ; de szivünkbe zárjuk azzal a boldog tudattal és bizonyos hittel ; „Találkozunk“.

b) Gyászkeretbe tesszük jegyzőkönyvünk lapján néhai Csuka Ferencz öreg lelkésztestvérünk emlékét is. Mint a harmat csendben, észrevétlenül száll alá fára, füre és virágra — ilyen jóltevő harmat volt az ő élete munkássága 50 éven át a Cristuri egyházra,

Minden jót cselekvő. buzgón imádkozó szelid lelkipásztor — igazságért küzdő hív és derék munkás, mindenkit szerető igazi jó barát a szivünkbe zárunk a viszontlátásig.

c) Közgyűlés minden egyházra nézve kötelezővé teszi, hogy január 31-ig a presbytérium külön-külön minden alap kihelyezését úgy bonitás mint alaki szempontból vizsgálja át, a megállapítást vegye jegyzőkönyvbe s a hozott határozatot február hó végéig küldje be az esperesi hivatalnak minden lelkész.

Azon egyházak melyeknek nincs az alapok felhasználására felsőbb hatósági engedélyük, ezt mielőbb szerezzék meg, vagy pedig 1940-január 1-ig a tőkét az alapoknak fizessék vissza. Kimondja továbbá azt is, hogy kölcsön 10 évnél több időre az alapokból nem vehető igénybe, ez alatt kamataival együtt a tőkének visszafizetendő.

Azon egyházak pedig ahol az egyesek nevét viselő alap, hadikölcsön, konverzió vagy más ok miatt elveszett, kötelesek az elvesztett alapot visszaállítani, úgy hogy az eredeti tőke 5%-át a költségvetésükbe 10 éven át felveszik.

d) Figyelmezteti közgyűlés a lelkészeket, hogy tartsák magukat szigorúan a törvény §-aihoz és sem egyházi adót ne szedjenek sem az alapok vagyonát ne kezeljék.

e) Az agrárföldek után adót mindig a haszonélvező viseli. Az agrárföldek per útján való visszaszerzésénél felmerült költségeket a javadalmas tartozik az egyháznak visszatéríteni.

f) Tanügyi bizottság elnökét felkéri közgyűlés, hogy minden évben az iskolák állapotáról jelentést tegyen, úgy a dékáni, mint az egyházlátogatás alkalmával.

Legyen áldott az emlékezete

Végh József

ny. esperes lelkésznek,

ki az ur szőlőjének több mint 50 éven át volt hűséges, buzgó munkása. Sok talentummal bocsátotta el őt a Teremtő: az ékesen szólás művészi eszközeit adta neki, a kormányzás finom és mégis erőteljes módszerét juttatta birtokába, erős hittel övezte fel, törhetetlen munkabírással ajándékozta meg, a szeretet és szeretetre-méltóság csodálatos ékkövével tüntette ki. S ő e felséges adományokat áldott vidámsággal és bőkezű szorgalommal kamatoztatta népünk és Anyaszentegyházunk javára. Mint a nagy Valea lui Mihai-i gyülekezet lelkésze és az érmelléki egyházmegye esperese 22 éven át, nagy bölcseséggel, atyai szeretettel és féltő gonddal vigyázta a rábizottakat, mindeneket ékesen és jórendben tartott s emellett legmagasabb egyházi fórumainknak is egyik kimagasló vezér alakja volt. De volt testvér és atya minden lekipásztor számára, Öregnek, ifjúnak drága és felejtethetlen „Józi bátyánk,” akitől könnyes szemmel bucsuzunk —

a viszontlátásig!

Legyen áldott az emlékezete

Csuka Ferenc

cristuri lelkésznek!

Kicsi falu nagyon szeretett öreg lelkipásztora volt, aki egész szép, hosszú életét gyülekezetének, e nagy családnak és szűkebb családjának szentelte oda. Soha nem hevitette a magasba-törés lángja, noha lelkének olyan szárnyai voltak, mint a királyi sasnak, de ő csöndes, szelid boldogságot keresett és munkált hivei között és otthonában egyaránt. Ősi, Krisztusi lelke a puritán becsületesség, tiszta szeretet és rendithetetlen hűség fellegvárát avatta életét, amelynek csak közelsége is jóltevő meleget, megnyugvást, biztonságot és erőt árasztott. Nagyon tudott szeretni és nagyon szerettük őt is! Bizonyára nagyon szerette és szereti most is és mindörökké a mennyei Atya, akinél — hitünk szerint — egykor majd viszontlátjuk őt!

7 szám

Olvastatott a szavazatbontó bizottság jelentése, mely szerint az e. m-i lelkészi főjegyzőségre és egy vil. tanácsbiróságra beérkezett 33 egyház szavazata, míg Sântimreu nem küldött szavazatot, Tăuteu szavazata pedig megsemmisített, mivel a gondnoki pecsét hiányzott róla. Az érvényes szavazatokból a lelkészi főjegyzői állásnál Boruzs Lajos Cherechiui lelkészre esett 25, Cs. Nagy Dániel Otomani lelkészre 8. Donáth László Săplacul de Barcăui lelkészre 1 szavazat. A világi tanácsbiróságnál Csiha Sándor urra 32. Horváth Péter urra 1, és Dr. Kalas László urra 1 szavazat esett.

Közgyűlés a szavazatbontó bizottság jelentését tudomásul véve. Boruzs Lajos lelkészt általános szavazattöbbséggel megválasztott e. m-i lelkészi főjegyzőnek, Csiha Sándor urat általános szavazattöbbséggel megválasztott e. m-i vil. tanácsbirónak jelenti ki s ezen állásukban őket megerősíti, felhíván megválasztottakat, hogy hivatali esküjüket tegyék le.

8. szám *Lelkészi főjegyző eskütétele.*

Közgyűlés, Boruzs Lajos e. m-i lelkészi főjegyzőt miután a hivatali esküt letette, esperes üdvözlő szavai után, tisztségébe áldáskivánás mellett beiktatja.

9. szám *Világi tanácsbíró eskütétele.*

Közgyűlés Csiha Sándor e. m-i világi tanácsbírókat miután a hivatali esküt letette, esperes üdvözlő szavai után tisztségébe áldás kivánás mellett beiktatja.

10 szám.

Olvastatott jelentés a Vaidai és Cristuri lelkészválasztásról, mely szerint Vaidára Virágh Lajos váradvelencei s. lelkész, Cristuriban pedig Kádár Miklós újszentesi h.-lelkész választatott, illetőleg hivatott meg egyhangulag.

Közgyűlésünk megerősítve a választásokal, szeretettel iktatja alkotó tagjai sorába Virágh Lajos Vaidai és Kádár Miklós Cristuri lelkészt,

Isten áldását kérve úgy rájuk, mint gyülekezetükre. Egyben elkötelezi úgy a választó gyülekezeteket, mint a megválasztott-lelkészeket a bekebelezési díj megfizetésére.

11. Tanítói választások megerősítése.

Koós Zoltán 1939 május hó 21-én Săcueniban általános szótöbbséggel Kántortanítóvá, Cs. Nagy Jolán 1938 július 10-én Otomani egyház II-ik tanítói állásra egyhangu meghívás útján tanítónak, Z Demeter János 1939 szept. 1-én Galoşpetreuban Kántortanítóvá, Bottyán Irén 1939 aug. 27-én Mişcán Felker Lajos 1939 július 30-án Valea lui Mihaion Kisfi-tanítókká választattak.

Közgyűlés a megválasztottakat állásukban megerősíti s tanítói karába bekebelezi, az eskületételére őket felszólítja. Utasítja a választott tanítókat és egyházakat a bekebelezési díj befizetésére.

Jelenlévő, Cseh Imre és Bottyán Irén az esküt letették

12. szám.

Számvevőszék jelentése e. m-i pénztár 1938-9 évi számadásánank és 1939-40 évi költségvetésének megvizsgálásáról.

Számvevőszékünk f. évi május 12-én megvizsgálta e. m-i pénztár 1938-9 évi számadását tételről-tételre, az igazoló okmányokkal összehasonlította s megállapította, hogy a 77801 Lei bevétel és 77801 Lei kiadás minden tételében igazolt és ezért jóváhagyta.

Ugyancsak megvizsgálta számvevőszék a folyó pénzügyi év költségvetését és megállapította, hogy a szükséglet 93.053 Lei fedezet 93.053 Lei a valóságot tükrözi vissza s így jóváhagyatott.

Közgyűlésünk az egyh. m-i pénztár 1938-9 évi számadását és 1939-40 évi költségvetését megerősíti, elismerését nyilvánítva Pénztárnok ur buzgó és lelkiismeretes munkájáért.

Számvevőszéki jelentés 1938-9-ről.

Nagytiszteletű és Méltóságos Egyházmegyei Közgyűlés!

Számvevőszéknek a mult évi közgyűlés óta kifejtett tevékenységéről az alábbiakban van szerencsém jelentésemet mély tisztelettel beterjeszteni :

Mult évi közgyűlésünk után érkezett be Valea lui Mihai iskolaépítési számadása 1937-ről és Tăuteu számadása az 1935-6 évekről. Mindezek jóváhagyattak.

A folyó év I. negyedére, mint 1938-9 pénzügyi év V. negyedére elrendelt pótköltségvetés minden egyházból beérkezett és f. évi febr. 10-én tartott számvevőszéki ülésen letárgyaltatott és jóváhagyatott.

Mint minden változás, ugy az új terminussal járó pénzügyi évi bevezetése sem ment minden zökkenő nélkül, főként az általánosan ismert politikai viszonyok következtében, de egyházaink legnagyobb része eleget tett kötelességének és az öt negyedévre szóló számadását és új költségvetését idejében beküldötte. Bár kétségtelen, hogy mai közgyűlésünk idáig kitolódása jórészt a számadások és költségvetések lassu beterjesztésében leli magyarázatát. Pár egyházba külön ki kellett szállani a számadások megsürgetése, sőt elkészítése tárgyában, de még így nem sikerült 100%-ig beszédni az iratokat az aug. 24-én megtartott számvevőszéki gyűlés napjára. Albiş ugyanis a költségvetését csak szept 3-i kelettel köldötte be s emiatt f. hó 12-én újra össze kellett ülni a számvevőszéknek.

Albiş számadása és költségvetése jóváhagyást nyert. Azonban az Albişi presbytérium f. évi juni. 25-én tartott ülésében hozott 18 sz. határozata második bekezdésének 1 és 2 pontjait lelkész és kántortanító juni. 26-i keltezésü, de esperesi hivatalhoz csak aug 7-i keltezéssel eljuttatott iratukkal megfellebbezték. A sérelmezett presb. határozat így szól: „1., Az állami adók tételeinél azon agrárföldek után fizetett állami adóösszegek, mely földeket a tisztviselők használnak, nem képezhetik az egyház kiadását. 2., Az agrárper miatt felmerült költségeknek a tisztviselők által használt földmennyiségek utáni arányos

hányadát nem az egyház tartozik fizetni. Ezen földekre vonatkozólag az a javaslata presbytériumnak, hogy adójék ki haszonbérbe mindaddig, míg a költségeket ki nem termi.“

A számadással kapcsolatos felebbezéssel foglalkozott Számvevőszékünk s a következő tiszteletteljes indítványt teszi nt. és mélt. Közgyűlés elé :

Minthogy egyházmegyénkben az agrárföldek adóját a javadalmas köteles fizetni, az Albiși presbytériumnak jogában áll ezt az eddig de factó általa viselt, de háttározattal nem vállalt terhet most, vagy bármikor áthárítani a javadalmasra. Az agrárper költségeit illetőleg pedig noha elfogadhatónak vélelmezi Számvevőszék a felebbezők amaz indokolását, hogy nem kötelezhetők a jelenlegi javadalmasok a súlyos perköltség megtérítésére, de viszont a presbyterium érvelése is helytálló, amikor ez az általa nem garantált javadalom-részt nem hajlandó súlyos áldozatok árán kiperelni, hanem igen praktikus észjárással magára az objektumra hárítja át a költséget. Hogy azonban a jelenlegi javadalmasok ne fosztassanak meg teljesen e javadalom élvezetétől, tisztelettel indítványozza Számvevőszékünk, méltóztassék utasítani az Albiși presbytériumot, hogy a tisztviselői agrárföldekre eső perköltséget 12 évre egyenlően elosztva vegye be a javadalmasoktól arányos megosztás szerint.

Jóváhagyást nyertek a következő egyházak 1938-9 évi számadásai és 1939-40 évi költségvetései : Târgușor, Cristur, Suplacul de Barcău, Balc, Diosig, Roșiori, Vaida, Ciocaia, Abram, Buduslău, Cheșereu, Cubulcut, Valea lui Mihai, Olosig, Simion, Tarcea, Sântimreu, Sânnicolaul de Munte, Cherechiu, Cadea, Cheț, Marghita, Mișca, Pișcolt, Poclusa de Barcău, Sălacea, Săcueni, Sâniob, Tăuteu, Petreu, és Abramufi.

Galospetreu számadásának és költségvetésének jóváhagyása függőben hagyatott, mert a gondnok nem írta alá. Ez az aláírás a legutóbbi napokban történt meg, így jóváhagyatott.

Adoni, számadását nem hagyta jóvá Számvevőszék, hanem javasolja, hogy az Adoni egyház vagyonkezelése a helyszínén vizsgáltassék felül egy kéttagu bizottság

(számvevő és egy világi) által, főként az alapokra s a püspöki vizitáció megállapításaira tekintettel (adóhátrány, kamatok, Kiss Miklós-féle adomány, lelkész érdekeltsége.)

Érsemjén számadásánál megállapította Számvevőszék, hogy a lelkészi fizetésnél óriási hátralék mutatkozik, amit nem lehet tovább is függőben hagyni. Felhivandó presbiterium, hogy sürgősen rendezze e hátralékokat.

Általánosságban megállapítható, hogy egyházaink gazdasági életében bizonyos nyugalmi állapot, kiegyensúlyozottság tapasztalható. És habár nagyobb szabású építkezés nem is volt, kivéve az érábrányi templomépítést, de háztartását mindenik egyház nyugodtan rendben tarthatta. Ha pedig a künn-levő hátralékok simán beszédhetők volnának, egyházaink nagyrésztben visszafizethetnék a saját alapjaiktól kölcsönvett tőkéket és új tőkeképződés indulhatna meg a mostani szomorú vegetálás helyén. Isten kezében van a jövő. Azonban a céltudatos emberi munka is meghozza a maga gyümölcsét. Bölcs és erélyes vezetés mellett, ha tovább folyhat a békés munka, egyházaink anyagi megerősödése remélhető.

Nagytiszteletű és Méltóságos Egyházmegyei Közgyűlés! ebben én már nem mint irányító, hanem csak mint egyszerű munkás veszek részt. Időm, megbízatásom lejárt. Az a hat év, amelyet mint számvevő töltöttem az Egyházmegye szolgálatában, hogy jelent-e valamit, hozott-e valamelyes eredményt, nem én vagyok hivatva megállapítani. Én csak áldom a jó Istent, hogy adott erőt, kedvet, kitartást a sok türelmet igénylő munkához. Igyekeztem mindig testvéri érzéssel közelíteni mindenkihez, ha néha mégis érzékenységet érintettem, vagy hangom keményebb volt, mentse a jóakarát, ami vezetett. Köszönöm a támogatást, amivel munkámat könnyebbé tette az Egyházmegye Elnöksége és minden alkotó tagja s amidőn, mint számvevő, ez utolsó jelentésemet leteszem az Egyházmegye asztalára, Istenünk megtartó gazdag kegyelmét kérem az Érmelléki Nemes Traktusra és minden tagjára. S ezzel jelentésemet zárva, vagyok a nt. és mélt. Egyházmegyének.

alázatos szolgája:

Boruzs Lajos

számvevő.

a) Egyházmegyei közgyűlés a számvevő jelentését tudomásul veszi s a Számvevőszék által jóváhagyott számadásokat és költségvetéseket megerősíti.

b) Azon egyházak, amelyek késedelmessége miatt a Számvevőszék külön ülésre kénytelen összejönni, ennek kiadásait fedezni kötelesek, jelen estben Albis.

c) Albisi lelkész és kántortanító felebbezése eluttasittatik és ugy az agrárföldek adójának fizetésére vontkozó presbytériumi határozat megerősítést nyer,— az agrárföldek perköltségét illetőleg pedig az Albisi presbytérium utasittatik, hogy az előlegezett összeget, 12 évre elosztva vegye be az agrárföld jövedelméből arányos megosztás szerint: ki mennyit használ e földekből.

d) Közgyűlésünk elrendeli Éradony vagyonekezelésének felülvizsgálását a számvevő és egy világi megbizott által s ennek eredménye alapján hagyható jóvá a számadás és költségvetés,

e) Érsemjéni presbytérium felhivatik, hogy lelkészi fizetés-hátralékát két éven belül fizesse ki.

14 szám.

Nagytiszteletű és Méltóságos Egyházmegyei Közgyűlés!

1933 évi tavaszi gyűlésen méltóztatott a számvevőszéket 14 sz. határozattal átszervezni s ez új Szabályrendelet alapján 6 évi időtartamra csekélységemet számvevővé megválasztani. A 6 év lejárt, még aztán az Egyházmegye bölcsesége ugy látta jónak, hogy más munkakörbe állitson be engem. Ezek szerint mély tisztelettel kérem, méltóztassék engem a számvevői tisztség viselése alól felmenteni.

Egyben méltóztassék megengedni, hogy a Szabályrendelet vonatkozó pontja alapján előterjesszem a Számvevőszéknek új számvevő választásra vonatkozó ajánlását, mely szerint a Közgyűlés a Számvevőszék által ajánlott három jelölt közül választja a számvevőt, Számvevőszé-

künk f. évi aug. 24-i ülésében egyhangulag a következőket jelölte a számvevői tisztségre: 1., Kalmár István bályoki, 2., Varga Béla érkübölkuti, 3., Cs. Nagy Dániel ottományi lelkész.

Közgyűlésünk amidőn tudomásul veszi Boruzs Lajos számvevő lemondását, hat évi fáradhatatlan, buzgó és eredményes munkásságáért elismerését és háláját fejezi ki.

A megürült számvevői állásra közfelkiáltással Kalmár István bályoki lelkész választatik meg a következő 6 évre, ki a megnyilvánult bizalmat megköszönve az állást elfogadja attól a gondolattól vezéreltetve, hogy e téren is szolgálhassa egyházmegyénk előhaladását.

15 szám.

Az Érmelléki Ref. Egyházmegye Gyám és Nyugdíjintézete beterjeszti közgyűlése által elfogadott 1938. évi számadását és vagyonkimutatását, valamint a f. évi költségvetését.

Közgyűlésünk jóváhagyólag tudomásul veszi.

16 szám.

Olvastatott az egyházmegyei Lelkészsértekezlet következő javaslata Kerestessék meg Egyházkerületi Közgyűlés a Lelkészi Nyugdíj és Özvegy árva gyámintézet alapszabályának módosításá végett olyan értelemben, hogy a 14 § 4. bekezdésében zárjelzett tétel [(9 §.)] mint értelemzavaró és esetleg károsan magyarázható, töröltessék és a 19 §-ban foglalt 5 év szállittassék le 2 évre.

Közgyűlésünk a Lelkészsértekezlet által alaposan megvitatott és egyhangulag elfogadott javaslatot magaévá teszi és felterjeszteni rendeli Egyházkerületi Közgyűlés elé, kérve ennek keresztülvitelét.

17 a) szám.

a) Olvastatott az egyházmegyei tanítói gyám-és segélyegylet közgyűlésének köv. határozata:

Gyámintézeti közgyűlés tekintettel azon körülményre, hogy az egyházkerületi nyugdíjintézet keretén belül a tanítóság nyugdíjazása megoldást nyert s a kerülethez

fizetendő tagsági járulékon felül nem képes újabb hozzájárulást magára vállalni, névszerinti szavazással 29 szavazattal 2 szavazat ellenében kimondja, hogy :

1., Az egyházmegyei tanítói segély és gyámintézetet teljesen felosztatja.

2., Az egyesület kölcsöneit kihagyja és az ingatlant értékesíti.

3., A segélyben részesített tagokat az általuk befizetett tag-és pótdíjak visszafizetésével végkielégítésben részesíti.

4., A fenmaradó összeget a fizető tagok között befizetési arány szerint felosztja s azt a tag javára az egyházkerületi pénztárba a visszamenőlegesen fizetendő nyugdíjösszeg javára befizeti, s ha az illető tagnak ezen felül még követelése maradna fenn a kerületi tartozás kiegyenlítése után, azt a tag részére fizeti vissza.

Ezen határozat jóváhagyását az egyházmegyei közgyűleستől tisztelettel kéri.

Közgyűlésünk az Érmelléki Tanítói Gyám-és Segélyegylet közgyűlésének fenti határozatát jóváhagyja azzal, hogy az intézet tartsa szem előtt azt az irányelvet, hogy a felosztás nem szolgálhat egyéni anyagi érdeket.

Jelen határozat végleges megerősítés végett felterjesztendő Egyházkerület Közgyűlés elé.

Kivonat.

Az érmelléki Ref. Egyházmegye 1939 szept. 19-én Székelyhídon tartott évi rendes közgyűlésének jegyzőkönyvéből.

17 b., szám.

Olvastatott az Érmelléki Ref. Tanítóegyesület következő javaslata :

Egyházmegyei tanítóértekezlet az egyetemes tanítói kérdések egységes intézése végett tisztelettel kéri a kerületi tanítói értekezlet mielőbbi összehívását és megalakítását Addig is, míg ez megtörténnék, tisztelettel kéri a fontosabb tanítói kérdésekben az egyházmegyei tanítói értekezletek elnökeinek véleményét is meghallgatni.

Közgyűlésünk a javaslatot magáévá teszi s felterjeszteni rendeli az Egyházkerületi Elnökséghez.

17 c., szám.

Olvastatott az Érmelléki Ref. Tanítóértekezlet következő felterjesztése :

Egyházmegyei Tanítóértekezlet a nyugdíjszabályzat értelmében az államsegélyből nyugdíjalapra levonásba hozott 10 % ügyében tisztelettel felterjesztést intéz az Egyházkerületi Közgyűlés elé, hogy ezen összeg a helyi jövedelem után már megállapított nyugdíjárulék javára legyen elszámolva, mivel a jelenlegi helyzetben az alapszabály szerint megállapított nyugdíj illetmény az államsegély figyelembe vétele nélkül történt s ezen az alapon lett a tagdíj is előirányozva. — Ha ezen kérelme nem találna kellő méltánylásra, akkor a tanítóóság nagyon aránytalan és hátrányos helyzetbe jutna a lelkészekkel szemben.

Közgyűlésünk a javaslatot megértő támogatással terjeszti föl Egyházkerületi Közgyűlés elé.

17 d., szám.

Olvastatott az Egyházmegyei Tanítóértekezlet következő javaslata :

Tekintettel arra, hogy a legujabban kiadott tanterv sok olyan kérdést vet fel, amely további felvilágosítást és intézkedést igényel, ezen értekezlet tisztelettel kéri az egyházi felsőbb hatóság intézkedését a következő kérdésekben : 1., A felekezeti iskolák részére adassék ki egy részletes román-nyelvi tanterv, mivel iskoláinkban a törvényszerint csak a III.-ik osztályban kezdődne a román tanítás s egyes inspector urak már kezdő fokon is a tantervben előirt III. osztályos anyagot követelik, ami gyakorlatilag is pedagógiailag is lehetetlen követelmény. 2., Ugy szintén a magyar nyelv miniszterileg jóváhagyott tantervének kiadását is kéri ezen értekezlet.

Fenti javaslat egyhangulag elfogadtatván Közgyűlésünk pártolón terjeszti fel Egyházkerületi közgyűléshez.

18 szám.

Olvastatott belmissiói előadó köv. jelentése 1938 évről : (I. mellékletet)

A jelentést, melyből az tűnik ki, hogy a politikai viszonyok miatt legtöbb belmissziói alakulatunk tétlenségre van kárhoztatva, sajnálattal veszi tudomásul közgyűlés s egyben lelkére köti a lelkipászoroknak, hogy minden lehető alkalmat használjanak fel belmissziói tevékenység kifejtésére s a kényszerpihenőben levő alakulatok munkájának pótlására.

19 szám.

Olvastatott az érábrányi missziói kör lelkészének jelentése 1938 január 1-től 1939 június 30-ig végzett munkájáról.

Közgyűlésünk a jelentést tudomásul véve, hálás köszönetét és elismerését nyilvánítja a buzgó és áldozatos missziói munkásnak.

20 a., szám.

Apátkereszturi egyház kéri 1939 jan. 23-án tartott presbytéri gyűlésen 1. sz. a. egyhangu, névszerinti határozattal megállapított lelkészi díjlevelének megerősítését.

Közgyűlésünk az eredetivel mindenben megegyező, csonkítatlan díjlevelet megerősíti.

20 b., szám.

B-vajdai egyház 1938 aug. 7-én tartott presbytéri gyűlés 3. sz. határozatával megállapított lelkészi díjlevelének megerősítését kéri.

A beterjesztett iratokból nem tűnven ki, hogy a határozat névszerinti szavazással hozott, ennek igazolásáig nem erősítheti a díjlevelet, noha a 39-1934 sz. e. m.-i és 152-1934 sz. ker határozattal megrősített díjlevéllel szemben csonkítást nem mutat fel. A díjlevél minden példánya ellátandó a köv. záradékkal: A lelkész és egyház között felmerülő minden vitás ügyben kizárólag egyházi bíróság döntése vehető igénybe.

20 c., szám.

Érbogyoszlói egyház 1939 március 7-i presbytéri gyűlés 4 sz. határozata alapján kéri lelkészi díjlevelének megerősítését.

A presbyteri határozatból megállapítható, hogy „a szokásos“ díjlevelet terjesztik be záradékkal ellátva, de nem tűnik ki, hogy a határozat névszerű szavazással hozott, így ennek igazolásáig közgyűlésünk a megerősítést függőben tartja.

Az igazolás beérkezése után. Elnökség felhatalmaztatik a megerősítésre.

21 a., szám.

Székelyhidi ref. egyház új adókulcsának megerősítését kéri. Eszerint személyi adón kívül vagyoni adót köteles fizetni a 24 éven felüli, vagy házasságban élő egyháztag és pedig házérték után 1 % -ot, illetőleg lakbér után 1 % -ot, föld után kath. holdanként 20 Leit és 2 1/2 liter rozso, szőlő után 50 Leit, iparosok, kereskedők, szabad kereseti pályán működők jövedelmük 2 % -át, fizetések, nyugdíjak után 1 % -ot, vegyes házasságban élőknek ref. nő saját vagyona után, ref. férfi saját vagyona után 25 % -a után

Ez adókulcs ellen Tompa Mihály és társai felebbezést adtak be, magasnak találva fizetések és nyugdíjak utáni 1 % -os adót és ezt kérik 1/2 % -ra leszállítani, felajánlván helyete, amennyiben hiány mutatkoznék, a föld után fizetendő magasabb adót, mivel többnyire ők is földdel bíró egyháztagok.

Közgyűlésünk alapos megfontolás után úgy találja, hogy a földbirtok olyan mértékben van megadóztatva ez adókulcs szerint, hogy ez nem emelhető a többi kategóriák javára. Általában ez az adókulcs méltányos és igazságos, amennyire emberileg lehetséges és így közgyűlésünk megerősíti, figyelmébe ajánlván székelyhidi presbyteriumnak az elfogulatlan érték-és jövedelem megállapítást.

21 b., szám.

B.-diószeg névszerű szavazással egyhangulag elfogadott új adókulcsot vezet be 1938 aug. 21-én hozott 23. sz. presbyteriumi határozatával s kéri ennek megerősítését.

A földek adóját egységesítő, 100□ ölenként
1 Leus adókulcsot közgyűlésünk megerősíti.

21 c., szám.

Érbogyoszlói egyház új adókulcsának megerősítését
kéri, melyet a presbyterium 1939 márc. 19-én tartott ülésé-
ben névszerinti szavazással, szótöbbséggel fogadott el.

Közgyűlésünk az érbogyoszlói egyház rendes
évi szükségleteihez alkalmazkodó adókulcsot
megerősíti.

21 d., szám.

Érsemjén kéri új adókulcsának megerősítését.

A névszerinti szavazás útján egyhangulag
megállapított új adókulcsot, mely az adósságok
törlesztését is szemelőtt tartva állapított meg,
Közgyűlésünk meg erősíti.

21 e., szám.

Asszonyására 1939 május 18-án tartott presbyteri
ülésén hozott 3. sz. határozatával új adókulcsot vezet be,
melynek megerősítését kéri.

Közgyűlésünk az egyház költségvetésének
egyensúlyban tartását biztosító új adókulcsot
megerősíti. 1939-40 pénzügyi évre és utasítja
Asszonyvását a köv. évre új adókulcsot álla-
pítson meg.

22 szám.

A margittai egyház jóváhagyás végett beterjeszti
azon csere szerződést, melyet Margitta községgel kötött
1937 ápr. 6-án Ennek értelmében az egyház cserébe
adja a községnek a 133 sz. betétben felvett, 1182/1
hrsz. 1 kat. hold 366 □-öl területű s Margitta község
határában fekvő ingatlanát a 132 sz. betétben felvett
1181/2 hrsz. 1 kat. hold 240 □-öl területű ingatlanért,
ugy hogy az egyház költséget nem visel. A két ingatlan
értéke a csere szerződés szerint 10 000 lei s a szerződő
felek az el-cserélt ingatlanoknak a szerződés kelte óta
birtokában vannak, sőt az egyház által cserébe adott
földre már kaszárnya épült. A csere szerződéshez vázrajz
és telekönyvi kivonat mellékelve nincs A presbyterium

még 1936 aug. 9-én hozott 113 sz. névszerinti beirással hozott határozatával átengedte ezen területet a községnek a felettes egyházi hatóságok jóváhagyásától feltételezve, s azzal a kikötéssel, hogy a község köteles a kaszárnya és a temető föld határát elkeríteni, s a temető föld elcserélt részéért a bérlőnek esetleges kártérítési igényeit rendezni.

Egyházmegyei közgyűlésünk -habár a cserébe adott terület 126 □-öl-lel nagyobb a cserébe kapottnál és habár a csere szerződés kiegészítő részét képező vázrajz csatolva nincs, sem pedig telekkönyvi kijegyzés arról, hogy a cserébe kapott ingatlan tehermentes, nem mellékelte; elvileg jóváhagyja a csereszerződést és megbizsa az elnökséget, hogy úgy a szerződést, mint a becsatolandó vázrajzot lássa el jóváhagyási záradékkal. Előbb azonban a lelkészi hivatal által pótlólag beterjesztendő a vázrajz és a cserébe kapott ingatlan egyszerű, az egyházi ügyész által aláírt telekkönyvi kivonat arról, hogy az ingatlan tehermentes. Természetesen a csere szerződés csak akkor hatályos, ha nem csak az egyházi felső hatóságok, hanem Margitta község részéről a felettes közigazgatási hatóságok is megfelelően jóváhagyják azt. Felvilágosítás kérendő arról, hogy az elcserélt ingatlanok értéke egyenlő-e? Mert a szerződésből ki nem tűnik.

23 szám.

Az érábrányi egyház kegyeletből temetőjének kiegészítésére cserébe vett 935 □-öl területű földet Jankó Gáborné és társától. Ez a terület az érábrányi 104 sz. betétben fekszik, a mellékelt vázrajz szerint 91+4 hrsz. alatt, állítólag belsőség, s annak értéke 5000 leu. Ezért cserében ad az egyház a szintén mellékelt vázrajz szerint külső földjéből kétszer 935 □-ölet. Ez a terület az érábrányi 23 betétben van felvéve 601/1 és 601/2 hrsz. alatt. Ezen földeknek értéke állítólag szintén 5000 lei. Telekkönyvi kivonat arról, hogy az egyház által cserében kapott ingatlan tehermentes, nincs.

Egyházmegyei közgyűlésünk elvileg jóváhagyja a beterjesztett csere szerződést melyet a presbytérium névszerinti szavazással elfogadott s megbizsa az elnökséget, hogy amennyiben, az egyház által utólag beterjesztendő egy-szerű telekkönyvi kivonatból, melyet a margittai egyház ügyésze láttamozzon, megállapítható, hogy a cserébe kapott ingatlan tényleg belsőség és tehermentes, úgy lássa el jóváhagyási záradékkal a csere szerződést és a mellékelt vázrajzokat s küldje további jóváhagyásra a kerülethez.

24 szám.

A b. félegyházi egyház presbytériuma névszerinti szavazással egyhangulag elhatározta, hogy az ue. 13 sz. betétben 335/2 és 336/2 hrsz. összesen 300 □-öl terjedelmű beltelkét a faiskola földből, amely sarok fekvésű s házzal és fákkal van körülvéve, ami miatt gazdaságilag nem hasznosítható, elcseréli özv. Maták Sándorné, ugyanott fekvő s a b. félegyházi 272 sz. betétben 1448/1 hrsz. a felvett ingatlanokat amelynek területe 400 □-öl, az elcserélendő ingatlantól 300 méter távolságra van, s gazdaságilag hasznosítható szántóföld. Kéri a csere szerződés jóváhagyását.

Egyházmegyei közgyűlésünk jóváhagyja, az egyház szempontjából előnyösnek látszó és a szükséges meliékletekkel ellátott csere szerződést: megbizsa az elnökséget a szerződés és vázrajzok záradékolásával, amely után az ügydarab további jóváhagyásra a kerülethez terjesztendő fel. Miután azonban a cserébe adott és kapott ingatlanokra zálogjog van bekebelezve, ezektől a cserébe kapott ingatlan mindenestre tehermentesítendő.

25 szám.

Hegyközszentmiklósi egyház 1939 augusztus 27-én tartott presbytériumi gyűlésében névszerinti szavazással egyhangulag kimondotta iskolaépületeinek nagyobb mérvű renoválását, amelyhez 10.000 Lei kölcsön felvételére kér engedélyt.

Az Egyh. M. Közgy. a 10.000 leies sürgős kölcsön felvétele engedélyezi, hogy az iskolák bezáratása elkerülhető legyen.

26 szám.

Berettyó-Széplaki egyház jóváhagyását kéri ama szerződésének, melynek alapján 1938 őszén végrehajtotta templomának renoválását 72 000 Lei költséggel, melynek fedezetéről rendkívüli adókiivetése által gondoskodott.

Mivel a beterjesztett iratok tanúsága szerint a kívánt gondossággal, a törvényes formáknak megfelelően készítette el a presbytérium a szerződést, ezt az Egyházmegyei Közgyűlés jóváhagyja.

27 szám.

M. Kéczi presbytérium 1938 aug 9-én tartott ülésében 57 sz. névszerinti szavazattal hozott határozatával kimondta iskolájának sürgős renoválását s azt végre is hajtotta. Kéri ennek jóváhagyását.

Közgyűlésünk a beterjesztett iratok alapján jóváhagyja a presbytériumi ténykedését az iskola javítással kapcsolatban.

28 szám.

Poklostelek kéri papilak renoválásának engedélyezését 33 790 Lei költséggel, amelyre a teljes fedezete megvan.

Az ügy halaszthatatlanságára tekintettel közgyűlésünk az engedélyt megadja, szakszerű költségvetés beterjesztésének feltétele mellett.

29 szám.

Kovács Ferencz érbogyoszlói kántortanító, presbyter az érbogyoszlói presbytérium 1939 április 23-án szótöbbséggel hozott 7. sz. határozatának megsemmisítését kéri. E határozatban megtagadta presbytérium az agrárreform során nyert, de aztán sérelmesen visszavett lelkészi és kántori földek visszaszerzésére irányuló peres eljárás megindítását.

Az Egyh. m. közgy. a presbytériumi határozatát megsemmisítve utasítja a presb.-ot.

hogy az egyház agrárföldjeinek birtokba vétele érdekében, tegye meg a szükséges törvényes lépéseket.

30 szám.

A margittai presbyterium jóváhagyás végett felterjeszti 94-1938 sz. névszerinti szavazással egyhangulag hozott határozatát, mely szerint különböző alapjainál fennálló 148.835 Lei tartozását 1 % kamat mellett évenkénti 5000 Lei tőketörlesztéssel fizeti vissza.

Egyházmegyei közgyűlés fenti határozatot nem hagyja jóvá, mert így 30 év kellene az alapok visszafizetéséhez.

Utasítja presbyteriumot, hogy tíz év alatt egyenlő részletekben, kamatmentesen állítsa vissza az elhasznált alapokat, gondoskodván a helyre állított alapok megfelelő kamatoztatásáról.

31 szám.

A hegyközszentmiklósi egyház „Körösi János és neje Balázs Juliánna egyházi épületek fentartási alapja“-nak alapítólevele.

Minthogy az E. T. I. t.-c. 14 §-ának m) pontja értelmében az alapítványok elfogadása, továbbá — az f) pont értelmében — ezeknek kezelése, jövedelmeztetése az önkormányzattal bíró egyházközségek hatáskörébe tartozik, a hegyközszentmiklósi presbyterium pedig a szóbanforgó alapítványt 1939 március 12-én hozott IV. sz. határozatával egyhangulag elfogadta: az egyházmegyei közgyűlés az alapítólevél mind a négy bemutatott példányát egyhangulag jóváhagyja és megerősíti, azzal a rendelkezéssel, hogy azokból egy-egy példány a hegyközszentmiklósi ref. egyház, az érmelléki ref. egyházmegye, a királyhágómelléki ref. egyházkerület levéltára részére, egy példány pedig az alapítónak adassék ki megőrzés végett.

Az egyházmegye közgyűlése ez alkalomból kifolyólag a keresztyéni, nemes és példás

gondolkozásu Körösi János és neje Balázs Juliánna alapítók részére elismerését és köszönetét nyilvánítja az alapítvány létesítéséért, mellyel egyházközségük anyagi gondjain könnyitettek. Isten áldja meg őket minden áldásával.

32 szám.

Az érmihályfalvai presbytérium 1938 június 19-én hozott 21 sz. határozata, az állami elemi iskolai vallás-oktatás ellátására és a Dienes-telep lelkigondozására vonatkozólag.

Az érmihályfalvai presbytérium az egyházmegyei közgyűlés idevonatkozó, 1938 május 18-án hozott 5 c. sz. határozatának rendelkezéseit a fentemlitett határozatával sem teljesítette. A vonatkozó ügyiratok visszaadásával utasittatik ennél fogva az érmihályfalvai presbytérium, hogy annak mulhatatlanul, teljes egészében, azonnal tegyen eleget. Amennyiben pedig az egyházmegyei közgyűlés a legfontosabbak közé tartozó ezen ügyben további halogatást és vonatkozást tapasztalna felhatalmazza az Elnökséget, hogy az E. T. I. t.-c. 47 §-ának rendelkezését foganatosítsa. E célból utasítja az egyházközségi Lelkész Urat, hogy ha a hozandó határozat nem felelne meg az egyházmegyei közgyűlés 5/1938 sz. határozatának és ezen határozat rendelkezéseinek, nyomban felebbezze meg.

A hivatkozott t.-c. 14 §-ának b) és c) pontjai a hivek lelkigondozását, az egyháztagnok gyermekeinek neveltetését s a tanítók megválasztását és ezek javadalmának megállapítását az egyházközségek hatáskörébe utalják, továbbá az E. T, II. t.-c. 61 §-ának rendelkezései szerint az állandó vallástanító-lelkészeket a presbytérium választja, így sem az egyházmegye, sem más felsőbb egyházi hatóság e két nagy feladat mikénti megoldására nézve kötelező rendelkezéseket nem tehet és segédlelkészi állást

sem állandósíthat, a közgyűlés mindazáltal — az egyházközségi önkormányzati jog tiszteletbentartásával és felügyeleti és ellenőrzési jogának birtokában — tanácsszerűen, a következő irányt mutatja: gondoskodják a presbytérium, hogy a kérdések, a hívek teherbíróképességének figyelembevételével és arányában, a folyó naptári év végéig, megoldassék és pedig az 5/1938 sz. egyházmegyei határozat rendelkezéseinek figyelembevételével, de mégis úgy, hogy az egyház elismerésre méltó egyéb terveinek megvalósítása ne zavartassék, illetve el ne ejtessék. Olyan megvalósítási terv készíttessék, amely a feladat megoldását semmiben sem hátráltatja és amely figyelembe veszi Sass Kálmán lelkész ur azon önzetlen ajánlatát is, melylyel a segédlelkésznek eddig adott fizetést átengedi a vallás-tanító lelkész fizetésének alapjára. Leszögezendő volna Tóth Zsigmond igazgató-tanító ur ajánlata is. Intézkedés tehető az iránt is, hogy a Dienes telepen hetenként legalább egyszer — vagy valamelyik egyháztagnál felajánlandó, vagy bármely más, de alkalmas helyiségben — istentiszteletet tartassék. Minthogy a Dienes telep lakói anyagiakban nem bővelkednek, lelki-gondozásukért és gyermeiknek vallásos oktatásáért az egyházi közösség vagyonosabb tagjainak is meg kell hozniok, sőt fel kell ajánlaniok a maguk fokozottabb áldozatát: az egyház megmaradásáért és fejlődéséért is. Ez a cél hassa át a híveket s kösse össze őket egyetértő, áldozatkész kötelékbe, a hittestvéri együvértartozás mindenkit egybeölelő, szent kötelékébe.

33 szám.

Az érmihályfalvai presbitérium 1939 márc 12-én hozott 50 sz határozata, melyben az egyház részére hármas szavazati jog megadását kéri

Mivel Érmihályfalván a reformátusok lélekszáma, a legutóbbi országos népszámlálás

és az egyházközségi nyilvántartás adatai szerint, a 4500-ot meghaladja, megállapítja az egyházmegyei közgyűlés, hogy az érmihályfalvai ref. egyházközséget — az E. T. I. t.-c. 14 §-a értelmében — 3 (három) szavazat illeti meg.

34 szám.

Az érábrányi egyházközség kérése 20.000 L. templomépítési segély iránti kérésének véleményezése ügyében.

Az érábrányi ref. egyház főtiszteletű és méltóságos Püspök Urhoz intézett abbeli kérését, hogy a királyhágómelléki ref. egyházkerület kezelése alatt álló Baldácsy-alap terhére 20.000 L. templomépítési segélyben részesítsék, az egyházmegye közgyűlése méltányosnak, teljesítendőnek tartja s a kért segély folyósítását a maga részéről is tisztelettel kéri, mert minden figyelmet és méltánylást megérdemel annak az egyháznak tulfeszített igyekezete, amelynek szegény sorsu hivei éveken át megérőltetett áldozatos készséggel, önerejükől felépítették templomuknak és tornyuknak nyers falait, hogy a szórványaiban élő számos hivatelt is befogadhassa. Azonban a templom külső és belső tatarozásának és berendezési költségeinek előteremtése az áldozatkészéget is felülmulja s hogy az új templom céljának megfelelhessen, a kért segélyre feltétlen szükség van, különben a nyers falak az idő pusztításának lennének kitéve s megfelelő berendezés hiányában a hivatelt is lelki károsodást szenvednének.

35 szám.

A Nyiri- és Balázs-család felebbezése a hegyközséntsémtiklósi presbytérium 1939 márc. 12-én hozott IV. sz. határozata ellen, templomi pad vitás használata ügyében.

A nevezett egyházban ugyanis Körösi János és neje Balázs Juliánna, „templompad mogváltás“ címen, egy a

róluk elnevezett egyházi épületfentartási alapítványt tettek, melynek fejében az alapító neje azt kéri, hogy — amennyiben ő az egyház jótévőjének, id. Balázs Sándornak, az unokája — azt az egy helyet, mely őtet leánykorában is megillette, elfoglalhassa. A presbytérium az alapítványt egyhangulag elfogadta s a kérelemnek helyt adott.

Azonban a felebbezésből az tűnik ki, hogy a Nyiri-és Balázs-család ősei, mint adományozók, használták a templomi első padot, utódaik pedig alapítványt tettek a paróchia és a templom rendbentartására, ami ma már 60 q buzamennyiséget tesz ki s most ujlag 10 q buzaalapítványt tesznek, aminek jövedelmét a többi egyházi épületek karbantartására kell fordítani.

Ezen indokok alapján kérik a felébbzők, hogy Körösi János egyházközségi gondnoknak az első padra formált joga szüntettessék meg s az alapítvány is utasítottassék vissza.

Az e. m.-i közgyűlés a presbytérium idevonatkozó első — foku határozatát egyhangulag megsemmisíti, miután a padok használatára nézve jogokat sem a presbitérium sem az e. m. nem osztogathat, mert az Isten házában minden hely egyforma.

36 szám.

Olvastatott özv. Balogh Ferencné levele, melyben az egyházmegyei közgyűlésnek szomorú szive köszönetét nyilvánítja az Istenben boldogult, szeretett férje, néhai Balogh Ferenc margittai volt lelkipásztor elhunytá alkalmából kifejezett részvétért és szelid, munkás papi élete érdemeinek jegyzőkönyvi megörökítéséért.

Az egyházmegye közgyűlése, a nagy veszteség feletti fájdalom felujításával, a köszönő iratot tudomásul veszi s a megszorodott szivü özvegynek az Isten akaratán való megnyugvó vigasztalódást kíván.

A királyhágómelléki ref. egyházkerület 1938 97-4 sz. határozatával, véleménynyilvánítás és a fedezet megjelölése céljából kiadja a bihari ref. egyházmegyei tanítói értekezlet 1938 szept. 29-n hozott 4. sz. határozatát, melyben arra kéri a kerületet, hogy az erdélyi ref. egyházkerületben jól bevált eljárást követve, a nagy elfoglaltságu egyházkerületi tanügyi előadó mellé, az elemi iskolai ügyek vezetése, irányítása és ellenőrzése céljából, szervezzen egy egyházkerületi elemi iskolai felügyelői állást és ezt ki-nevezés útján, olyan tanítóval töltsse be, akinek az elemi iskolai oktatásbn gyakorlata van, abban magát kitüntette s a tanítás ügyeit, helyzetét, életkörülményeit is ismeri.

Az érmelléki ref. egyházmegye közgyűlése az egyházkerületi elemi iskolai felügyelői állás szervezésének tervét helyesli s az elemi iskolai oktatás és a tanítói kar érdekében valónak tartja. Ámbár ezen állás javadalmazására az egyházkerületnek fedezete nincs, közgyűlésünk mégis úgy véli, hogy a javadalmazás bizonyos hányadát a kerületi költségvetésben lehetne és kellene biztosítani. Természetbeni lakást is adhatna a kerület. A hiányzó összegről a kerület összes egyházközségei gondoskodhatnának költségvetéseikben, a tanköteles koru gyermekek lélekszáma arányában, ami nem jelentené a hives lényeges megterhelését. Az egyházközségi hozzájárulások az illetékes egyházmegyék útján fizettetnének be a kerületi pénztárba.

38 a., sz.

Olvastatott érbogyoszlói presbytérium 1939. márc. 19-n kelt 3. sz. határozata, mellyel M. Borsi Imre egyházközségi gondnok ezen tisztségéről való lemondása iránti kérését szótöbbséggel elutasította s e tisztség további viselésére kötelezte.

A gondnok ezt a határozatot f. évi ápr. 3-n kelt s törvényes időben beadott kérvényében az egyházmegyei közgyűléshez megfelelőbezte a lemondását azzal indokolta,

hogy szerény anyagi helyzeténél fogva sem tartja magát e tisztségre „méltónak.“ Idejét leköti a létfenntartás érdekében folytatott munka s rászorul a napszámmunkára is mert segítő családtagja nincs. Elfoglaltsága tisztsége teljesítésében gátolja, ami az egyházra nézve káros

Mivel M. Borsi Imre érbogyoszlói gondnok felhozott indokait nem igazolta felhívja az em-i közgyűlés, hogy indokait pótlólagosan igazolja.

38. b., szám.

Tárgyaltatott Ifj. Sárközi Imre és Debreczeni Péter bályoki egyházfiak felebbezése bályoki presbyterium 17-1939 sz. határozata ellen, mellyel őket a tisztség el nem vállalása miatt a szabályrendeletben megállapított váltságdíj megfizetésére kötelezte.

Közgyűlésünk elkötelezi felebbezőket, hogy a szabályrendeletben kirótt váltság díjat fizessék meg, mert nem látja kellően indokoltnak a felmentés iránti kérést.

38. c., szám.

Tárgyaltatott Páll József és Gonda Gyula albisi egyházfiak felebbezése az albisi presbyterium 28-1939 sz. határozata ellen, melyben őket a tisztség el nem fogadása miatt a Szabályrendeletben megállapított váltságdíj megfizetésére kötelezte

Felebbezést elutasítva, elköteleztetnek felebbezők a Szabályrendeletben előirt váltságdíj megfizetésére, mert Közgyűlésünk nem látja kellően indokoltnak a felmentés iránti kérést.

39. szám.

Tárgyaltatott a hegyközszentmiklósi presbyterium 1939 aug. 6-n hozott II. sz. határozata, iskolaépület átalakítása iránti segélykérese.

Az egyházmegyei közgyűlés egyhangulag kimondja, hogy a nevezett egyház azon kérését, hogy a királyhágómelléki ref. egyházkerület kezelése alatt lévő Baldácsy-alap osztaléka terhére, iskolaépület átalakítása céljából méltányos pénzsegélyben részesíttessék, véleményezi s annak megadását a maga részéről is tisztelettel kéri.

E kérés indoka az, hogy a hegyközszen-
miklósi ref. iskolaépület sürgős átalakítását a
minisztérium elrendelte, de az adóval súlyosan
terhelt egyházközségnek erre nincs kellő fede-
zete; az agrárreform során sem kapott semmit;
az igazgatás, az egyház épületeinek fentartási
költségeit, belhivatalnokainak fizetéseit alig ké-
pesek annyira is fedezni, hogy a legszerényebben
megélhessenek. Ha pedig az iskolaépület átala-
kítását sürgősen meg nem kezdik, iskolájuk
elvész s az egyházat is a megsemmisülés
veszélye fenyegeti.

40. szám.

Olvastatott Sallay Lajos szentjobbi lelkész 1939.
szept. 1-n kelt 81/1939. sz. kérvénye, melyben a szent-
jobbi anyaegyházhoz tartozó szórványközségek lelkigon-
dozása, miszionálása céljából fuvardij meg állapítását kéri.

Lélekmentés okából az egyházmegyei köz-
gyűlés egyhangulag kötelezi a szentjobbi ref.
egyház mindenkori lelkészét, hogy a két távo-
labbi szórvány hiveinek eredményes lelkigon-
dozása érdekében évenként legalább 8-10-szer,
de alkalomszerűleg és a lehetőség szerint
többször is, jelenjen meg közöttük.

Egyben felkéri az érmihályfalvai, székely-
hidi, bihardiószegei és margittai nőszövetségeket,
hogy a kiszállásokkal felmerülendő fuvardijak
terheit magukra vállalni sziveskedjenek.

41. szám.

Tárgyaltatott Tolvaj József és társai, valamint Mak-
lári Sándor felebbezései az értarcsai kántortanítónői
választás ellen s ezzel kapcsolatban Péter Béláné sz.
Péterffy Anna újonnan megválasztott tanítónő díjlevelének
s ezen tisztségében való megerősítése.

Az egyházmegye közgyűlése Péter Béláné
sz. Péterffy Annának 1938. aug. 25-n, az értar-
csai ref. kántortanítónői állásra történt végleges
megválasztását egyhangulag jóváhagyja s a
megválasztás ellen Tolvaj József és társai,

valamint a Maklár Sándor által törvényes határidőben beadott kétrendbeli felebbezést elutasítja.

Ennél fogva a Péter Béláné sz. Péterffy Anna értarcsai kántortanítónő részére az értarcsai ref. egyház által 1938. szept 2-n, 79|1938 sz. a. kiállított két-példányu díjlevelet, mint amelynek alapján megválasztott, megerősíti.

Továbbá nevezett rendes kántortanítónőt ezen állásában, az E. T. VI. t.-c. 29. §-ának 2 bekezdése értelmében, véglegesen, szintén megerősíti és őt az egyházmegye tanítói karába bekebelezi s ugy a választó egyházat, mint a megválasztottat a bekebelezési díj 30 napon belüli befizetésére utasítja.

Indokok.

Felebbezők a választás megsemmisítésének okaiul felhozták, hogy :

egy-tanítós iskolában ideiglenes tanítót alkalmazni nem lehet s az állást véglegesen, férfitanítóval kívánják betölteni :

nem felel meg a valóságnak, hogy Maklár Sándor pályázó, aki az egyik felebbezővel azonos, csak az I. és II.-osztályt taníthatja, mert jogosítványa (autorizatie) minden osztályra érvényes s a lelkésznek tulajdonított ezen félremagyarázás miatt mellőztetett ;

a választógyűlés meghívója nem a törvényes határidőben lett kibocsátva s a gyűlés, a presbiterek csekély számánál fogva, nem volt határozatképes.

a megválasztott tanítónő az állami tanfelügyelőség-től két fenytést kapott.

Ezekkel szemben megállapítható, hogy ;

a választási jegyzőkönyvből nem tűnik ki az alkalmaztatás ideiglenessége s a 81 /1938. sz. lelkészi jelentés is végleges alkalmaztatást igazol, ugyanebből megállapítható, hogy a Reformátusok Lapja 1938. aug. 10 iki számában közölt pályázati hirdetmény szerint nők is pályázhattak, akiket aztán a választásból sem lehetett kizárni ;

megállapítható továbbá, hogy Maklár Sándor pályázati iratai, ellentétben a megválasztottéival, hiányosak voltak, ami egymagában is kizárási ok s hogy a presbitérium nem a működési jogositványt kifogásolta, hanem a Maklári Sándor által román nyelvvizsgai igazolvány gyanánt bemutatott tanfolyamlátogatási igazolványt (dovadă), melynek alapján nem volt bizonyos, hogy az egytanerős iskolához megkapta volna-e a működési jogositványt, amely feltevést és aggodalmat az egyházkerületi tanügyi előadó bizalmas levele is megerősíti, a Nemzetnevelésügyi Minisztérium 180.087/1934., 204 698/1934 és 53774/935. sz. rendeletei pedig szigorúan figyelmeztetik az iskolafenttartókat, hogy román nemzeti tantárgyakat (tehát III.-VII.-osztályokban) csakis román nyelvvizsgával bíró (s nem tanfolyamlátogatási igazolvánnyal rendelkező) tanítók taníthatnak. A lelkésznek ily irányú köteles és körültekintő felvilágosítását tehát a felebbezők méltatlanul nevezik félre magyarázásnak, mert e nélkül az iskola az új jogosító kérvény (autorizációs kérvény) elintézésékor tanító nélkül maradt volna ;

a tárgyiratok között levő gyűlési meghívó kibocsátása megfelel az E. T. I. t.-c 40 § ában felállított kívánalomnak. A gyűlés határozatképességét tekintve is megfelelt az ugyanezen törvény 41 §-a rendelkezésének, amit a választási jegyzőkönyv igazol ;

az állami tanfelügyelői két intés nem volt olyan természetű, amely a választhatóságot kizárta volna.

Mindezen indokok alapján úgy a választást, mint a díjlevelet megerősíteni kellett.

42 szám.

A berettyószéplaki presbitérium 1939. június 18-n, kelt 20 /1939. sz. határozatában egyhangulag kimondta, hogy az egyházközség nevében fenálló, szinte kinyomozhatatlan eredetű 24.831 L. terhet, melyet annak idején építkezésre használtak fel, s amellyel az egyház az „Egyházfenntartó-alap“-nak tartozik, leírja, mivel az egyházközség az 1938. évben 80.000 L. körüli összeget fordított a templom és a torony megújítására. Minthogy az „Egyházfenntartó-alap“-pal szemben fentálló tartozást az egyházi adóból begyűlt, fenti 80.000 L.-jel visszafizettnek kívánja tekinteni s a nevezett alap építkezési

célokat szolgál, a tartozás pedig csak papíron szerepel s az ügykezelést és a számadási rendet zavarja, kéri határozatának jóváhagyását.

Az egyházmegye közgyűlése az előterjesztett határozatot, utalva az E. T. I. t.-c. 14. §-ának f.) pontjára, az egyházközség számvitelének rendezése érdekében s indokainál fogva is, egy-hangulag jóváhagyja.

43 szám.

Olvastatott a bihardiószegei lelkész jelentése Nagy-és Kisjanka szórványok anyaegyházzá szervezése ügyében tett intézkedéseiről. Eszerint pontosan összeírta a református lelkeket és pedig talált Nagyjankán 157, Kisjankán 188, összesen 345 lelket, ami a szervezéshez szükséges minimális létszámot eléri. A földigénylést felterjesztette Püspöki Hivatalhoz.

Közgyűlésünk a szervezéshez örömmel járul hozzá s amidőn eddigi tevékenységeért köszönetét fejezi ki Fias Kálmán lelkész urnak, további buzgólkodására Isten áldását kéri.

44 szám.

Közgyűlés a jegyzőkönyvet felolvasottnak és hitelesnek jelentvén ki, Esperes ur hálaadó imádságával és égre szárnyaló énekkel az ülés véget ér.

Ezen 1—44 sorszámot magában foglaló jegyzőkönyvet közreadta.

Boruzs Lajos

lelkészi főjegyző.

1—11 számokat Egey István lelk. aljegyző,
12—21 és 42—44 számokat Boruzs Lajos lelk. főjegyző,
25—30 számokat Gönczy Sándor vil. aljegyző,
31—41 számokat Horváth Péter vil. főjegyző,
22-24 számokat pedig Dr. Gulácsy Sándor ügyész jegyezte.

Tartalom-jegyzék.

Sorszám		Jgykvi hat száma
1	Agrárföldek adója	6 e
2	Alapok kezelése	6 c
3	Albisi lelkész és k.-tanító felebbezése	13 c
4	Apátkereszturi lelkészi díjlevél megerősítése	20 a
5	Apátkereszturi lelkészválasztás	10
6	Asszonyvására új adókulcsa	21 e
7	Balogh Ferenc özvegyének levele	36
8	Belhivatalnokok pontosan fizetendőik	4 c
9	Belmissziói jelentés	18
10	Berettyószéplak egyh. fentartó alapja	42
11	Berettyószéplaki templom-renoválás	26
12	Bihardiószeg új adókulcsa	21 b
13	Biharfélegyháza ingatlan-cseréje	24
14	Biharvajdai lelk. díjlevél megerősítése	20 b
15	Biharvajdai lelkészválasztás	10
16	Csuka Ferenc emlékezete	6 b
17	Debreceni Péter bályoki egyházfi felebbezése	38 b
18	Egyetememes tanítóértekezlet tartása	17 b
19	Egyházmegyei pénztár számadása	12
20	Elemi isk. felügyelői állás szerv.	37
21	Esperes jelentése	4
22	Éradony vagyonkezelése	13 d
23	Érábrány ingatlan cseréje	23
24	Érábrányi missziói kör jelentése	19
25	Érábrány templom építési segély kérése	34
26	Érbogyoszlói lelkészi díjlevél megerősítése	20 c
27	Érbogyoszló új adókulcsa	21 c
28	Érmihályfalvai áll. isk. vallásoktatás	32
29	Érmihályfalva hármasszavazata	33
30	Érsemjéni lelk. fiz. hátralék	13 e
31	Érsemjén új adókulcsa	21 d
32	Értarcsai tanító választás elleni felebbezés	41
33	Főjegyző eskütétele	8
34	Gonda Gyula albisi egyházfi felebbezése	38 c
35	Gondnoki megnyitó beszéd	3
36	Gyámintézet számadása költségvetése	15
37	Hegyközszentmiklósi kölcsöne	25
38	Hksztmiklósi Körösi János és neje alap	31
39	Hegyközszentmiklós segélykérése	39
40	Helyzetjelentés az egyházakról	5

Sorszám		Jgykvi havi száma
41	Hitelesítése a jegyzőkönyvnek	44
42	Időszaki esperesi jelentés	6
43	Imája esperesnek	2
44	Iskolák állapotáról jelentés teendő	6 f
45	Járulékok pontos befizetése	4 c
46	Jóltevők iránti köszönet	4 a
47	Késedelmes egyházak	13 b
48	Kovács Ferenc k.-tanító felebbezése	29
49	Költségvetése egyházmegyének	12
50	Községi segély egyházak részére	5 b
51	Lelkészek adót ne szedjenek	6 d
52	Lelkészértekezlet javaslata ker. közgy.-hez	16
53	M. Borsi Imre érbogyoszlói gond. felebbezése	38 a
54	Magyarkécsi iskola renoválása	27
55	Margitta ingatlan-cseréje	22
56	Margitta tartozása saját alapjainak	30
57	Nagy és kisjanka szórványok anyásítása	43
58	Nyiri és Balázs-család felebbezése	35
59	Páll József albisi egyházi felebbezése	38 c
60	Poklosteleki papilak renoválása	28
61	Részletes román-nyelvi tanterv adassék ki	17 d
62	Sárközi Imre bályoki egyházi felebbezése	38 b
63	Sérelmek elleni fellépés	4 d
64	Szavazatbontó bizottság jelentése	7
65	Számadások, költségvetések megerősítése	13 a
66	Számvevőszék jelentése	13
67	Számvevő-választás	14
68	Szentjobbi lelkész fuvardija szórványaiba	40
69	Székelyhidi új adókulcs	21 a
70	Tagok számbavétele, igazolások, megalakulás	1
71	Tanítói gyám- és segélyegylet	17 a
72	Tanítói nyugdíj- járulék	17c
73	Tanítói választások megerősítése	11
74	Végh József elhunytja	6 a
75	Világi tanácsbíró eskütétele	9

